

Abridged Paper

Original Research Paper

An Analytical Study of the Public Appeal Toward Roman-style Architectural Façade Design and Its Impact on Urban Identity and Landscape; Case Study: Ilam City*Mojtaba Noorollahi¹, Mohamad Bagher Arayesh², Karen Fattahi³, Asma Barzegar^{**4}

1. Assistant Professor, Department of Architecture, Islamic Azad University, Ilam Branch, Ilam, Iran.

2. Associate Professor, Department of Agricultural Education and Extension, Islamic Azad University, Ilam Branch, Ilam, Iran.

3. Assistant Professor, Department of Architecture, Islamic Azad University, Ilam Branch, Ilam, Iran.

4. M.A. in Architecture, Department of Architecture, Islamic Azad University, Ilam Branch, Ilam, Iran.

Highlights

- Roman-style façades have become a dominant yet culturally detached trend in Ilam.
- Visual appeal and economic benefits drive widespread public preference for this style.
- Weak architectural education and lack of façade regulations accelerate its expansion.
- Façade design reflects social status within a consumerist urban culture.
- The trend leads to identity erosion, visual disruption, and unsustainable urban growth.

Abstract

In recent years, Roman-style façades have witnessed a significant rise in residential areas of Ilam, becoming one of the dominant trends in urban façade design. This expansion has led to a loss of urban identity, as Roman façades are incompatible with the historical structure and architectural system rooted in Iran's indigenous culture. This study employs a qualitative Grounded Theory approach, integrated with Strauss and Corbin's systematic model, to analyze fundamental concepts and develop a theoretical framework for the phenomenon under investigation. The research explores the underlying causes of public inclination toward this style and its impact on Ilam's urban landscape. A total of 488 initial data points were collected through semi-structured interviews with 27 faculty members from relevant universities. These data were categorized into 241 open codes, 43 components, and 7 core categories. Findings reveal that the physical and visual characteristics of Roman façades are among the key factors contributing to their appeal among the general public. Economically, this façade style has gained widespread acceptance among builders and contractors due to its high profitability and ease of implementation. The driving forces behind the public's preference for Roman-style architecture in Iranian society include: lack of awareness and inadequate training among designers and architects, absence of identity and regulatory frameworks in constructed buildings. The consequences of this societal shift toward Roman-style façade design include the promotion of identity-less architecture and the degradation of urban aesthetics and landscape. Based on the findings, it can be argued that "the representation of social status through urban façades within a consumerist cultural context, coupled with weak educational and regulatory structures," constitutes the dominant pattern explaining the popularity of Roman-style façades in Ilam.

Article Info

Received	21/02/2025
Revised	14/03/2025
Accepted	04/04/2025
Available Online	19/06/2025

Keywords

Urban Image and Landscape
Roman-style Façade
Grounded Theory
Ilam City.

© [2025] by the author(s).

Citation of the article

Noorollahi, M., Arayesh, M. B., Fattahi, K., & Barzegar, A. (2025). An analytical study of the public appeal toward Roman-style architectural façade design and its impact on urban identity and landscape; Case study: Ilam City. *Iranian Urban design studies*, 2(1), 5-30.

* This article is extracted from the M.A. thesis of Ms. Asma Barzegar, supervised by Dr. Mojtaba Noorollahi (Advisor), with Dr. Mohammad Bagher Arayesh as the first consultant and Dr. Karen Fattahi as the second consultant, entitled: "An Investigation into the Reasons for Public Inclination Toward Roman-Style Architectural Façade Design in Contemporary Iranian Society and Its Impact on Urban Image and Identity; Case Study: Ilam City".

** Author Corresponding: Email: abarzegar1476@gmail.com Phone: 09010362170

Introduction: In recent decades, extensive developments in construction technologies and the diversification of architectural styles have significantly transformed the visual character of Iranian cities, highlighting the urgent need to reconsider urban façade design. The urban landscape — an interplay between the physical structure of the city and the lived experiences of its citizens — plays a vital role in shaping cultural identity and a sense of belonging. However, the widespread adoption of imported and culturally detached styles, particularly Roman-style façades, has led to visual disruption and a weakening of urban identity. In Ilam City, Roman-style façades have become prevalent across residential areas despite their incompatibility with indigenous architectural principles and the semantic framework of Iranian urban spaces. This phenomenon reflects the emergence of a new construction taste, driven by superficial display and visual distinction, and has introduced challenges to civic culture and public engagement in spatial development. Given the lack of critical research on this stylistic trend, the present study aims to investigate the underlying factors behind the public's inclination toward Roman-style façades and to assess their impact on the visual and identity-related quality of Ilam's urban landscape. The research seeks to provide a foundation for rethinking urban design policies through a culturally sensitive and locally grounded approach.

Materials and Methods: This study employs a qualitative Grounded Theory approach to explore the social drivers behind the public preference for Roman-style façades in Iranian urban architecture. Data were collected through semi-structured interviews with 27 university faculty members in architecture and urban planning. Theoretical sampling continued until conceptual saturation was achieved. Data analysis followed Strauss and Corbin's coding model—open, axial, and selective—resulting in core categories organized according to causal, contextual, strategic, and consequential relationships. Validity was ensured through member checks, peer reviews, and audit trails. MAXQDA was used for code organization, while conceptual analysis was conducted manually. The findings provide a culturally grounded framework for understanding façade trends and their impact on urban identity.

Findings: Using Grounded Theory's three-stage coding—open, axial, and conceptual integration—this study examines the widespread preference for Roman-style façades in Iranian urban architecture.

- Causal Factors: Aesthetic appeal, economic gain, symbolic prestige, weak education, and poor regulation drive the initial adoption.
- Contextual Conditions: Cultural aspirations, media influence, and material accessibility normalize the style.
- Core Category: Roman façades emerge as a dominant yet culturally detached urban norm shaped by economic, social, and educational forces.
- Intervening Factors: Market incentives, imitation, and perceived value reinforce the trend, while media influence and the lack of critical discourse deepen its entrenchment.
- Strategic Drivers: Educational gaps, legal inefficiencies, and cultural preferences prioritize spectacle over authenticity.
- Consequences: The style contributes to identity erosion, visual disruption, structural risk, environmental strain, and economic imbalance—ultimately threatening sustainable urban development.

Discussion and Conclusion: Using Grounded Theory and Strauss & Corbin's systematic framework, this study reveals that the public's preference for Roman-style façades is not merely aesthetic or personal—it stems from a complex interplay of structural, cultural, economic, educational, and social factors. The style's symbolic association with prestige and status, reinforced by media, real estate marketing, and non-critical architectural education, has transformed façades into tools of social distinction rather than climate-responsive or culturally rooted design.

Weak architectural institutions, lack of theoretical discourse, and absence of contextual design policies

have enabled the unchecked spread of culturally shallow and visually repetitive styles. Consequences include visual chaos, identity erosion, increased energy consumption, and a consumerist mindset—reflecting deeper socio-cultural crises. The study emphasizes that façade design is shaped by hidden interactions among educational policies, professional norms, profit-driven construction, media narratives, and public perceptions of social status.

The emerging theory suggests that **“the representation of social prestige through urban façades within a consumerist culture and weak educational-regulatory structures”** is the dominant model explaining the Roman-style trend in Ilam.

Practical Recommendations for Urban Managers and Designers

- Reform architectural education with a focus on climate, context, and critical aesthetics
- Establish façade design regulations with cultural and environmental criteria
- Launch media campaigns to promote Iranian architectural heritage
- Encourage revival of historical styles (e.g., Safavid, Qajar) adapted to modern needs
- Organize design competitions to foster creativity and identity
- Implement incentive or restriction policies based on cultural-spatial quality

Suggestions for Future Research

- Comparative studies of façade styles across Middle Eastern cities
- Psychological analysis of public perceptions of beauty and status
- Media content analysis on visual norms in urban advertising
- Economic impact of façade styles on housing markets
- Environmental assessment of non-contextual architectural styles
- Institutional policy review and benchmarking against successful international models

Declarations

Conflict of Interest

The authors declare that there are no conflicts of interest related to this research.

Funding

This research did not receive any financial support from governmental or private organizations.

Ethical Approval

This study did not involve any clinical experiments on humans, animals, or sensitive data. It was solely based on expert interviews with university faculty members. Given the qualitative nature of the research, obtaining formal ethical approval was not deemed necessary.

Informed Consent

All participants in this study provided written informed consent prior to their involvement.

Authors' Contributions

The authors contributed to this study as follows: the conceptualization and study design were carried out by Dr. Mojtaba Noorollahi and Dr. Mohammad Bagher Arayesh; data collection was conducted by Asma Barzegar; data analysis was performed by Dr. Mohammad Bagher Arayesh and Asma Barzegar; the initial draft was written by Dr. Karen Fattahi; the manuscript was reviewed and revised by Dr. Mojtaba Noorollahi and Dr. Karen Fattahi. All authors have reviewed and approved the final version of the manuscript.

Acknowledgments:

The authors would like to express their sincere appreciation to those who provided technical advice and participated in the expert interviews.

References

- Ahmadi, H., Heydari, H., Iman, M. T., & Ghafari Nasab, E. (2019). An analysis of methodology in sociological research in Iran. *Methodology of Humanities*, 25(101), 15–32. <https://doi.org/10.30471/mssh.2020.6220.1991> [In Persian]
- Ali Asghari, F., & Ali Asghari, F. (2021). *Design and implementation of exterior façades for residential homes, commercial centers, offices, and villas*. Tehran: Dibagaran Cultural and Artistic Institute. [In Persian]
- Behzadpour, M., & Tavakkol, M. (2021). Examining identity-forming elements of façades in confrontation with contemporary architecture: Case study of Qazvin City. *Shabak Journal*, 7(1, Issue 58), 59–68. Retrieved from SID [In Persian]
- Behzadpour, M., Abbasi, M., & Haqparast, F. (2021). Comparative study of Roman-style and brick façades in urban contexts. Retrieved from Civilica [In Persian]
- Bourdieu, P. (1984). *Distinction: A social critique of the judgement of taste*. Harvard University Press.
- Danaeefard, H., & Emami, S. M. (2007). Qualitative research strategies: A reflection on grounded theory building. *Strategic Management Thought*, 1(2), 69–97. <https://doi.org/10.30497/smt.2007.104> [In Persian]
- Danaeefard, H., & Eslami, A. (2011). *Constructing the theory of organizational indifference: Applying the grounded theory research strategy in practice*. Tehran: Imam Sadiq University Press. [In Persian]
- Daryani, M. (2020). *Principles of façade design*. Tehran: Aval & Akhar Publishing. [In Persian]
- Ebrahimi, A., & Yousefi Qajari, M. (2018). Reasons for the use of classical façades in Iranian buildings. Presented at the *2nd International Conference on Modern Research in Civil Engineering, Architecture, Urban Management, and Environment*, Karaj. [In Persian]
- Haghgouyan, Z., Zarei Matin, H., Jondaghi, G., & Rahmati, M. H. (2015). Understanding the process of joy formation using grounded theory. *Organizational Behavior Studies*, 4(2, Issue 13), 119–141. [In Persian]
- Hall, S. (1997). *Representation: Cultural representations and signifying practices*. Sage Publications.
- Hoghooghi Nia, N. (2016). Reasons for Tehran citizens' inclination toward classical and neoclassical architecture and façades in the past decade. Presented at the *National Conference on Contemporary Challenges in Architecture, Landscape, and Urban Planning*, Tehran, Iran. Retrieved from Civilica [In Persian]
- Jalili, T., Kaboli, A., & Zeyrek, H. (2015). From Roman architecture to Iranian Roman-style façades. Presented at the *International Conference on New Research Achievements in Civil Engineering, Architecture, and Urban Planning*, Tehran, Iran. Retrieved from Civilica [In Persian]
- Karimzadeh, V., & Masroori Janat, N. (2021). The introduction of Roman-style façades into Iranian architecture and their relationship with Iranian culture and architectural art: A study of eclectic architecture and its formation in Iran. Presented at the *8th National Conference on New Research in Geography, Architecture, and Urban Planning Sciences of Iran*, Tehran, Iran. Retrieved from Civilica [In Persian]
- Karvan, F. (2013). The relationship between urban façades and their impact on the formation of citizens' urban identity. Presented at the *1st National Conference on Geography, Urban Planning, and Sustainable Development*, Tehran, Iran. Retrieved from Civilica [In Persian]
- Kazemi, H., & Danaeefard, S. (2011). *Interpretive research in organizations: Phenomenological and ethnographic strategies*. Tehran: Imam Sadiq University Press. [In Persian]
- Lefebvre, H. (1991). *The production of space* (D. Nicholson-Smith, Trans.). Blackwell.
- Maleki, S., Zahed Babolan, A., Khaleghkhah, A., & Taghavi, H. (2022). Designing a paradigmatic model of the school of life: Based on grounded theory. *Teaching Research*, 10(3), 300–330. [In Persian]
- Memarizadeh, A. (2017). Technical and cultural improvement analysis of stone façades in buildings (known as Roman-style façades). Presented at the *1st National Architecture Conference*, Shirvan, Iran. Retrieved from Civilica [In Persian]

- Rezaei, S. (2017). Designing a revenue generation model for Iranian football clubs: A grounded theory approach. *Applied Research in Sport Management Quarterly*, 6(3), 101–116. [In Persian]
- Rezaei Noor, J., Shah Hosseini, M. A., & Khosravi, S. (2014). A conceptual model based on factors influencing the implementation of knowledge management systems in Hamkaran System Group companies. *Technology Development Management*, 2(1), 79–104. <https://doi.org/10.22104/jtdm.2015.108> [In Persian]
- Salimi, S. M. (2014). Phenomenology of urban façade identity in explaining the formation of neoclassical-style façades in contemporary Iranian architecture. Presented at the *National Conference on Civil Engineering, Urban Planning, and Sustainable Development*, Tehran, Iran. Retrieved from Civilica [In Persian]
- Sheikhi, S. (2019). Examining the necessity of revising, monitoring, and implementing Iranian-Islamic identity in contemporary urban façades. Presented at the *4th International Conference on Research in Science and Engineering*, Tehran, Iran. Retrieved from Civilica [In Persian]

Note for Readers:

This paper contains an identical English abstract in two sections:

Abridged Paper: To provide an overview for international readers.

Persian Section: To meet the standardized structure of Persian academic publications.

This repetition is intentional to ensure alignment with academic standards and facilitate readability for both audiences. Readers are encouraged to review the full paper for comprehensive details.

یادداشت برای خوانندگان:
این مقاله شامل یک چکیده انگلیسی در دو بخش است:
 بخش Abridged Paper: برای ارائه یک دید کلی به خوانندگان بین‌المللی.
 بخش فارسی: به منظور رعایت استانداردهای ساختار مقالات علمی فارسی.
 تکرار این چکیده، با هدف انطباق با استانداردهای علمی و تسهیل مطالعه برای هر دو گروه از مخاطبان طراحی شده است. خوانندگان می‌توانند برای دریافت جزئیات کامل، به متن اصلی مقاله مراجعه کنند

© [2025] by the author(s). This article is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0). The authors retain copyright, and this work may be shared and redistributed with proper attribution.

License link: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

بررسی دلایل اقبال عمومی به طراحی معماری نمای رومی و تأثیر آن بر سیما و هویت شهری؛ نمونه موردی: شهر ایلام*

مجتبی نوراللهی^۱، محمدباقر آرایش^۲، کارن فتاحی^۳، اسماء برزگر^۴

۱. استادیار، عضو هیئت علمی گروه معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلام، ایلام، ایران.
۲. دانشیار، عضو هیئت علمی گروه آموزش و ترویج کشاورزی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلام، ایلام، ایران.
۳. استادیار، عضو هیئت علمی گروه معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلام، ایلام، ایران.
۴. کارشناسی ارشد، گروه معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایلام، ایلام، ایران.

نکات شاخص

نماهای رومی در ایلام به الگویی غالب و فاقد پیوند فرهنگی تبدیل شده‌اند. جذابیت بصری و سود اقتصادی از عوامل اصلی گرایش عمومی به این سبک هستند. ضعف آموزش معماری و نبود مقررات هویتی، گسترش این نماها را تسهیل کرده‌اند. طراحی نما به ابزاری برای نمایش منزلت اجتماعی در بستر فرهنگ مصرف‌گرا بدل شده است. پیامدها شامل آشفتگی بصری، فرسایش هویت شهری و اختلال در توسعه پایدار هستند.

مشخصات مقاله

چکیده

تاریخ ارسال ۱۴۰۳/۱۲/۰۳
تاریخ بازنگری ۱۴۰۳/۱۲/۲۴
تاریخ پذیرش ۱۴۰۴/۰۱/۱۵
تاریخ انتشار آنلاین ۱۴۰۴/۰۳/۲۹

طی سال‌های اخیر، نمای رومی در مناطق مسکونی شهر ایلام رشد چشمگیری داشته و به یکی از سبک‌های غالب نماسازی شهری تبدیل شده است. این گسترش موجب بی‌هویتی سیمای شهری شده؛ چراکه نمای رومی با ساختار تاریخی و نظام معماری ایرانی، ریشه‌دار در فرهنگ بومی، ناسازگار است. در این پژوهش، از تلفیق رویکرد کیفی گراند تئوری با الگوی نظام‌مند اشتراوس و کوربین، به‌منظور تحلیل مفاهیم بنیادین و تولید چهارچوب نظری پدید، استفاده شده است. همچنین به علل گرایش عمومی به این سبک و تأثیرات آن بر منظر شهری ایلام نیز پرداخته شده است. ۴۸۸ داده اولیه از طریق مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با ۲۷ نفر از اعضای هیئت‌علمی دانشگاه‌های مرتبط گردآوری شده‌اند که در ۲۴۱ کدگذاری باز، ۴۳ مؤلفه و ۷ مقوله اصلی دسته‌بندی شدند. نتایج نشان دادند که ویژگی‌های کالبدی و بصری نماهای رومی، از مهم‌ترین عوامل جذابیت آن برای عموم مردم بوده‌اند. از لحاظ اقتصادی نیز، این شیوه نماسازی به دلیل سودآوری زیاد و سهولت اجرا، استقبال گسترده سازندگان و پیمانکاران را به دنبال داشته است. محرک‌های اقبال عمومی به سمت معماری نمای رومی در جامعه ایران عبارت‌اند از: نداشتن آگاهی، ضعف آموزشی طراحان و معماران، فقدان هویت و قوانین در بناهای اجراشده. پیامد توجه و رویکرد جامعه به طراحی معماری نمای رومی نیز شامل ترویج معماری بی‌هویت، نابودی سیما و منظر شهری می‌شود. براساس یافته‌ها، می‌توان ادعا کرد که «بازنمایی منزلت اجتماعی از طریق نماهای شهری در بستر فرهنگ مصرف‌گرایانه و ضعف ساختارهای آموزشی و نظارتی»، الگوی غالب در تبیین اقبال به‌سبک نمای رومی در شهر ایلام بوده است.

واژگان کلیدی

سیما و منظر شهری
نمای رومی
نظریه داده‌بنیاد (گراند تئوری)
شهر ایلام.

Original Research Paper

An Analytical Study of the Public Appeal Toward Roman-style Architectural Façade Design and Its Impact on Urban Identity and Landscape; Case Study: Ilam City*

Mojtaba Noorollahi¹, Mohamad Bagher Arayesh², Karen Fattahi³, Asma Barzegar^{**4}

1. Assistant Professor, Department of Architecture, Islamic Azad University, Ilam Branch, Ilam, Iran.

2. Associate Professor, Department of Agricultural Education and Extension, Islamic Azad University, Ilam Branch, Ilam, Iran.

3. Assistant Professor, Department of Architecture, Islamic Azad University, Ilam Branch, Ilam, Iran.

4. M.A. in Architecture, Department of Architecture, Islamic Azad University, Ilam Branch, Ilam, Iran.

Highlights

- Roman-style façades have become a dominant yet culturally detached trend in Ilam.
- Visual appeal and economic benefits drive widespread public preference for this style.
- Weak architectural education and lack of façade regulations accelerate its expansion.
- Façade design reflects social status within a consumerist urban culture.
- The trend leads to identity erosion, visual disruption, and unsustainable urban growth.

Abstract

In recent years, Roman-style façades have witnessed a significant rise in residential areas of Ilam, becoming one of the dominant trends in urban façade design. This expansion has led to a loss of urban identity, as Roman façades are incompatible with the historical structure and architectural system rooted in Iran's indigenous culture. This study employs a qualitative Grounded Theory approach, integrated with Strauss and Corbin's systematic model, to analyze fundamental concepts and develop a theoretical framework for the phenomenon under investigation. The research explores the underlying causes of public inclination toward this style and its impact on Ilam's urban landscape. A total of 488 initial data points were collected through semi-structured interviews with 27 faculty members from relevant universities. These data were categorized into 241 open codes, 43 components, and 7 core categories. Findings reveal that the physical and visual characteristics of Roman façades are among the key factors contributing to their appeal among the general public. Economically, this façade style has gained widespread acceptance among builders and contractors due to its high profitability and ease of implementation. The driving forces behind the public's preference for Roman-style architecture in Iranian society include: lack of awareness and inadequate training among designers and architects, absence of identity and regulatory frameworks in constructed buildings. The consequences of this societal shift toward Roman-style façade design include the promotion of identity-less architecture and the degradation of urban aesthetics and landscape. Based on the findings, it can be argued that "the representation of social status through urban façades within a consumerist cultural context, coupled with weak educational and regulatory structures," constitutes the dominant pattern explaining the popularity of Roman-style façades in Ilam.

© [2025] by the author(s).

Citation of the article

Noorollahi, M., Arayesh, M. B., Fattahi, K., & Barzegar, A. (2025). An analytical study of the public appeal toward Roman-style architectural façade design and its impact on urban identity and landscape; Case study: Ilam City. *Iranian Urban design studies*, 2(1), 5-30.

* This article is extracted from the M.A. thesis of Ms. Asma Barzegar, supervised by Dr. Mojtaba Noorollahi (Advisor), with Dr. Mohammad Bagher Arayesh as the first consultant and Dr. Karen Fattahi as the second consultant, entitled: "An Investigation into the Reasons for Public Inclination Toward Roman-Style Architectural Façade Design in Contemporary Iranian Society and Its Impact on Urban Image and Identity; Case Study: Ilam City".

** Author Corresponding: Email: abarzegar1476@gmail.com Phone: 09010362170

Article Info

Received 21/02/2025
Revised 14/03/2025
Accepted 04/04/2025
Available Online 19/06/2025

Keywords

Urban Image and Landscape
Roman-style Façade
Grounded Theory
Ilam City.

مقدمه

در چند دهه اخیر، تحولات گسترده در زمینه فناوری مصالح، تنوع سبک‌های معماری و شتاب فزاینده ساخت‌وساز شهری، سیمای شهرهای ایران را به‌طور چشمگیری دگرگون ساخته‌اند. این تحولات، ضرورت بازنگری در سامان‌دهی بدنه‌های شهری و طراحی نما را بیش از پیش برجسته کرده‌اند. منظر شهری به‌عنوان برابند تعامل میان کالبد فیزیکی شهر و تجربه زیستی شهروندان، نه‌تنها واجد اهمیت زیبایی‌شناختی و زیست‌محیطی است؛ بلکه حامل لایه‌های عمیق‌تری از معناهای فرهنگی و هویتی است. بدنه شهری به‌عنوان یکی از عناصر اصلی در «منظر خرد شهری»، نقشی محوری در شکل‌دهی به ادراک بصری، هویت مکان و حس تعلق دارد. ناماسازی در این زمینه، صرفاً فرایندی فنی یا زیبایی‌شناسانه تلقی نمی‌شود؛ بلکه باید به‌عنوان ابزاری برای بازنمایی فرهنگ محلی، ارزش‌های اجتماعی و حافظه تاریخی قلمداد شود. با این حال، فضای شهری ایران به‌ویژه در دهه‌های اخیر، شاهد گسترش آشفتگی بصری در نماها بوده است؛ اغتشاشاتی که عمدتاً از تقلید غیرانتقادی سبک‌های بی‌هویت و وارداتی، بدون در نظر گرفتن زمینه‌های فرهنگی و اقلیمی، نشئت می‌گیرد (علی‌اصغری و علی‌اصغری، ۱۴۰۰، ج ۱: ۱۲). فضای شهری را می‌توان به‌نمایشگاهی دائمی از ساختمان‌ها تشبیه کرد؛ جایی که نماهای شهری به‌مثابه تابلوهای این نمایشگاه عمل می‌کنند و شهروندان، به‌صورت اجباری یا تصادفی، در طول شبانه‌روز با آن مواجه می‌شوند. برخلاف نمایشگاه‌های هنری که مخاطبان با میل شخصی در آن حضور می‌یابند، انسان‌ها در فضای شهری ناگزیر از حضور هستند و این اجبار، کیفیت بصری و محتوای فرهنگی نماها را به مؤلفه روان‌شناختی مؤثر بر تجربه زیسته تبدیل می‌کند (دریانی، ۱۳۹۹، ج ۱: ۵۸).

در بافت مسکونی شهر ایلام، سبک معماری موسوم به «نمای رومی» به‌صورت گسترده و قارچ‌گونه‌ای گسترش یافته است. سبکی که در رقابت با دیگر شیوه‌های ناماسازی، به‌دلیل جلوه‌گری و چشم‌نوازی سطحی، توجه سازندگان و کارفرمایان را به خود جلب کرده است. این گسترش بی‌رویه، موجب بروز نوعی بی‌هویتی در سیمای شهری ایلام شده است. نمای رومی، به‌عنوان نمونه‌ای از سبک‌های بی‌ریشه در زمینه فرهنگی ایران، نه‌تنها با اصول معماری سنتی و بومی کشور ناسازگار است؛ بلکه با نظام معناشناختی فضاهای شهری ایرانی که بر پایه مفاهیمی همچون حریم، تمایز فضاهای عمومی و خصوصی، مصالح بومی و هندسه فرهنگی بنا شده‌اند، در تضاد کامل قرار دارد. از دیدگاه نظریه‌پردازانی مانند نوربرگ شولز (۱۹۸۰)، معماری باید تبلور «روح مکان» و زمینه‌مند باشد؛ درحالی‌که نمای رومی، با حذف زمینه فرهنگی و تاریخی، به نوعی اغتشاش معنایی در فضاهای شهری منجر شده است. تمایل فزاینده کارفرمایان، پیمانکاران و حتی شهروندان به این سبک، نشانگر شکل‌گیری نوعی «ذائقه ساخت‌وساز» جدید است که بیشتر از آنکه مبتنی بر ارزش‌های فرهنگی یا کیفیت فضا باشد، تحت‌تأثیر نمایش‌گری، تقلید و تمایزطلبی ظاهری قرار گرفته است. این پدیده نه‌تنها خلأ هویتی در شهرسازی معاصر را تشدید کرده، بلکه چالش‌هایی اساسی در حوزه فرهنگ شهروندی و مشارکت اجتماعی در فرایند شکل‌گیری فضا ایجاد کرده است. خلأ پژوهشی در زمینه نقد و تحلیل سبک نمای رومی در نظام معماری و شهرسازی ایران، ضرورت بررسی علمی این مسئله را دوچندان کرده است. پژوهش در زمینه سامان‌دهی ناماسازی شهری باید براساس مفاهیم نظری مستند به معماری بومی، هویت فرهنگی و تجربه زیسته شهروندان انجام گیرد تا علاوه بر زیبایی بصری، بازتابی از روح جمعی و حافظه تاریخی هر شهر باشد.

پژوهش حاضر با هدف تحلیل انگیزه‌ها و عوامل مؤثر در گرایش عمومی به این سبک و ارزیابی تأثیرات آن بر کیفیت بصری و هویتی سیمای شهری ایلام، تلاش دارد زمینه‌ای برای بازنگری در سیاست‌های طراحی شهری با رویکردی فرهنگی و بومی‌نگر فراهم آورد.

مبانی نظری

برای تحلیل پدیده نمای رومی در شهر ایلام، از سه نظریه کلیدی بهره گرفته می‌شود:

۱. نظریه سرمایه فرهنگی، پی‌یر بوردیو: بوردیو معتقد است که انتخاب‌های زیبایی‌شناسانه افراد، از جمله سبک‌های معماری، تحت‌تأثیر «ذائقه اجتماعی» شکل می‌گیرد. ذائقه‌ای که حاصل سرمایه فرهنگی، اقتصادی و نمادین افراد است. در این چهارچوب، نمای رومی به‌عنوان «نماد تمایز» برای طبقه متوسط نوظهور عمل می‌کند که در پی کسب اعتبار اجتماعی از طریق نمایش منزلت هستند (Bourdieu, 1984).
۲. نظریه تولید فضای شهری، هانری لوفور: لوفور فضا را محصول روابط اجتماعی، قدرت و ایدئولوژی می‌داند. از دیدگاه او، نماهای شهری نه‌تنها ساخت کالبدی، بلکه بازتابی از مناسبات فرهنگی و اقتصادی‌اند. نمای رومی در ایلام، در بستر فقدان سیاست‌گذاری هویت‌مند، به فضایی تولیدشده توسط منطق بازاری و تقلیدی تبدیل شده است (Lefebvre, 1991).
۳. نظریه بازنمایی فرهنگی، استوارت هال: هال بر نقش تصویر و نماد در شکل‌دهی به هویت فرهنگی تأکید دارد. نماهای شهری، به‌ویژه سبک‌های

غالب، واجد عملکردی نمادین‌اند که در خلق یا تخریب روایت‌های هویتی شهری مؤثرند. نمای رومی، به دلیل منطبق نبودن با ساختار فرهنگی و تاریخی معماری بومی، بیانگر گسست هویتی و بحران در بازنمایی فرهنگی فضاهای شهری است (Hall, 1997).

پیشینه تحقیق

در سال‌های اخیر، گسترش سبک‌های معماری وارداتی در شهرهای ایران، به‌ویژه سبک «نمای رومی»، توجه پژوهشگران حوزه معماری و شهرسازی را به خود جلب کرده است. مطالعات متعددی به بررسی تأثیرات این سبک بر سیمای شهری، هویت فرهنگی و انسجام بصری شهرها پرداخته‌اند. باین حال، خلأ نظری در تحلیل این پدیده از منظر جامعه‌شناسی معماری و نظریه‌های فرهنگی همچنان محسوس است. برخی پژوهش‌ها، نمای رومی را به‌عنوان نمادی از تمایزطلبی طبقات اجتماعی نوظهور معرفی کرده‌اند که در پی کسب منزلت از طریق نمایش ظاهری هستند (Bourdieu, 1984). در مقابل، مطالعاتی با رویکرد انتقادی به تولید فضای شهری، این سبک را محصول منطق بازاری و فقدان سیاست‌گذاری هویت‌مند دانسته‌اند (Lefebvre, 1991). چنین، پژوهش‌هایی با تمرکز بر بازنمایی فرهنگی، به نقش نمادین نماها در شکل‌دهی یا تخریب روایت‌های هویتی شهری اشاره کرده‌اند (Hall, 1997).

با وجود رشد چشمگیر نمای رومی در شهرهای ایران، تاکنون مطالعه‌ای علمی پژوهشی در سطح ملی که به‌طور مشخص دلایل رغبت عمومی به این سبک معماری را تحلیل کرده باشد، منتشر نشده است. باین حال، مجموعه‌ای از تحقیقات مرتبط با موضوع نمای رومی، هرچند با رویکردهای جزئی‌نگر یا توصیفی، انجام شده‌اند که هر یک از منظرهایی چون زیبایی‌شناسی شهری، هویت معماری یا نقد سبک‌های وارداتی به این پدیده پرداخته‌اند. این مطالعات در ذیل ارائه شده‌اند تا جایگاه پژوهش حاضر را در میان آثار موجود مشخص سازند و خلأهای نظری و تجربی موجود، بهتر تبیین شود.

کریم‌زاده و مسروری جنت (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان ورود نمای رومی به معماری ایران و رابطه آن با فرهنگ و هنر معماری ایرانی (بررسی معماری التقاطی و شکل‌گیری آن در ایران) و رویکرد توصیفی-تحلیلی و مبتنی بر تفسیر تاریخی، ورود نمای رومی به ایران را بخشی از جریان معماری التقاطی دانسته‌اند که ریشه در سیاست‌های استعمار فرهنگی غرب در قرن نوزدهم دارد. آن‌ها تأکید کرده‌اند که معماری ایران و دیگر جوامع شرقی تحت‌تأثیر این جریان‌ها، بخشی از هویت تاریخی خود را از دست داده‌اند. در همین راستا، بهزادپور و همکاران (۱۴۰۰) با انجام پژوهش مقایسه‌ای تطبیقی نمای رومی و نمای آجری در بافت شهری، بر نقش ضوابط ناماسازی و مصالحی نظیر آجر در خلق نماهای با هویت شهری تأکید می‌کنند. آنان معتقدند پیروی از اصول طراحی بومی، نقش مؤثری در جلوگیری از اغتشاش بصری دارد.

حقوقی‌نیا (۱۳۹۴) در پژوهشی تحت‌عنوان علل تمایل شهروندان تهرانی به معماری و نمای کلاسیک (نئوکلاسیک) طی دهه اخیر در تهران و با مطالعه‌ای میدانی، تاریخی و کتابخانه‌ای، تمایل شهروندان تهرانی به سبک‌های کلاسیک غربی را بررسی کرده و بر این باور است که باید به این گرایش با در نظر گرفتن شرایط فرهنگی، اجتماعی و هنری جامعه پاسخ داد؛ نه از طریق تقلید صرف و سطحی. کاروان (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان رابطه بین نماهای شهری و تأثیر آن بر شکل‌گیری هویت شهری شهروندان، به این نتیجه رسید که اصلاح نماهای شهری، بستر بازگشت به هویت معماری ایرانی را فراهم می‌کند و این امر از طریق بهبود کیفیت بصری و ارتقای معناهای فرهنگی ممکن است. ابراهیمی و یوسفی قاجاری (۱۳۹۷) در پژوهش دلایل استفاده از نماهای کلاسیک در ساختمان‌های ایران نشان می‌دهد که نمای ساختمان باید عملکرد حفاظتی داشته باشد و در طراحی آن، به سازگاری با محیط بیرونی توجه کند.

عسکری‌زاد و همکاران (۱۳۹۶) نیز در پژوهشی تحت‌عنوان تأثیر نمای رومی بر بافت کلان شهرهای ایران (نمونه موردی: شهر رشت) با استفاده از داده‌های میدانی و پیمایشی، به اهمیت تطابق نمای ساختمان با زمینه کالبدی و بافت شهری اشاره کرده‌اند. بهزادپور و میرزایی (۱۴۰۰) در تحلیل پدیدارشناسانه‌ای از ساختمان‌های مسکونی شهر قزوین، بیان کرده‌اند که نمای رومی رایج در ایران فاقد پیوند با اصول کلاسیک غربی و معماری نئوکلاسیک بوده و بیشتر محصول ترجمه ناقص فرهنگی است. احمدی و همکاران (۱۳۹۹) در بررسی تأثیر نمای رومی بر شهر یزد، به جایگاه تاریخی و هویتی این سبک در ساختار شهری اشاره کرده و آن را یکی از عناصر اصلی معرف شهر دانسته‌اند. شیخی (۱۳۹۷) بر ضرورت اجرای نظام نظارت و بازبینی در ناماسازی شهری تأکید دارد و معتقد است حل مسئله نما مستلزم شناخت محدودیت‌های فرهنگی و فکری جامعه است.

جلیلی و همکاران (۱۳۹۴) نیز در پژوهشی تاریخی، از معماری رومی تا نمای رومی‌های ایرانی به این نتیجه رسیده‌اند که ساختمان‌ها بر روان انسان تأثیر می‌گذارند؛ اما لزوماً نمی‌توانند هویت اجتماعی یک جامعه را تغییر دهند. معماری‌زاده (۱۳۹۶) در بررسی بهسازی فنی و فرهنگی نمای سنگی ساختمان‌ها، بر آسیب‌های فرهنگی ناشی از کپی‌برداری از نمونه‌های خارجی اشاره کرده و آن را نامطلوب ارزیابی کرده است. در نهایت، سلیمی (۱۳۹۳)

روش تحقیق

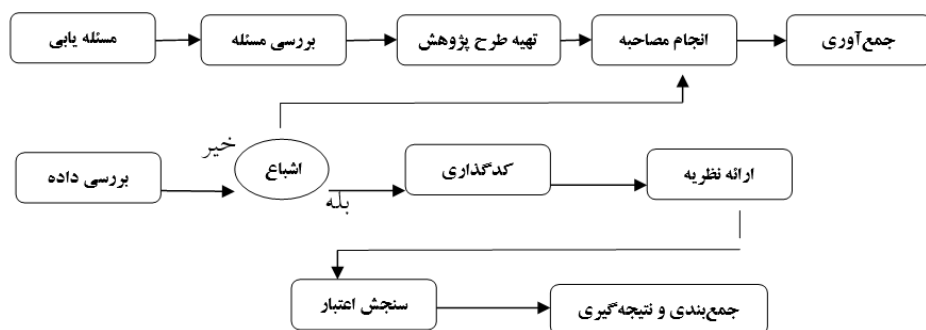
نیز در تحلیلی پدیدارشناسانه معتقد است گسترش نماهای نئوکلاسیک حاصل فردگرایی افراطی، مصرف‌گرایی تظاهری و تأثیرات ناشی از سوءبرداشت زیبایی‌شناختی در معماری شهری ایران است.

با توجه به هدف پژوهش، که کشف فرایندهای اجتماعی و مفاهیم بنیادین مؤثر در شکل‌گیری گرایش عمومی به سبک نمای رومی در معماری شهری ایران است، از رویکرد نظریه داده‌بنیاد (گراندتئوری) بهره گرفته شده است. در شکل ۱ مراحل انجام پژوهش داده‌بنیاد توضیح داده شده است. این روش به دلیل ماهیت استقرایی و انعطاف‌پذیر خود، امکان کشف مفاهیم نهفته در تجربه‌های اجتماعی و تعاملات معمارانه را فراهم می‌سازد. پژوهش در قالب یک طرح کیفی اجرا شده و گردآوری داده‌ها از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با استادان دانشگاهی حوزه معماری شهری صورت گرفته است. نمونه‌گیری به صورت نظری انجام شده و داده‌ها تا حد اشباع مفهومی ادامه داشته‌اند. داده‌های گردآوری‌شده از طریق سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی، براساس الگوی نظام‌مند اشتراوس و کوربین، تحلیل شده‌اند.

مقوله‌های اصلی از دل داده‌ها استخراج و براساس روابط مفهومی میان مقوله‌های علی، زمینه‌ای، محوری، مداخله‌ای، راهبردی و پیامدی سامان‌دهی شده‌اند. در راستای افزایش اعتبار کیفی پژوهش، از معیارهایی مانند قابلیت اعتماد (اعتمادپذیری)، انتقال‌پذیری، وابستگی و تأییدپذیری استفاده شده و استراتژی‌هایی همچون بازبینی مشارکت‌کنندگان، محتوای مصاحبه‌ها و تحلیل‌های اولیه برای تأیید، اصلاح یا تکمیل توسط مشارکت‌کنندگان بازبینی شد تا مطمئن شویم یافته‌ها با تجربه زیسته آنان هم‌خوانی دارد.

بررسی هم‌زمان پژوهشگران

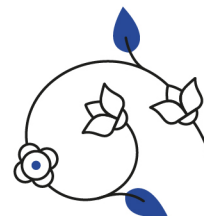
فرایند کدگذاری، طبقه‌بندی و تحلیل توسط پژوهشگران دیگر بررسی انتقادی شد تا از انسجام، بی‌طرفی و روایی تحلیل‌ها اطمینان حاصل شود. رعایت مسیر تحلیل مستند تمامی مراحل پژوهش از طراحی، جمع‌آوری داده‌ها، کدگذاری، استخراج مقولات تا شکل‌گیری نظریه زمینه‌ای، به صورت مستند و نظام‌مند ثبت شد تا امکان ارزیابی بیرونی و بازتولید پژوهش فراهم شود. این اقدامات سبب شده‌اند تا پژوهش از منظر کیفی، اعتبار لازم برای استنتاج نظری، انتقال‌پذیری به زمینه‌های مشابه و قابلیت استناد برای پژوهش‌های آینده باشد. نرم‌افزار تحلیلی ADQXAM صرفاً برای سازمان‌دهی بخشی از کدها به کار رفته و تحلیل مفهومی توسط پژوهشگر و تیم تحلیل کیفی انجام شده است. جداول مقوله‌ها پس از چند مرحله بازبینی و پالایش، با حذف موارد تکراری یا هم‌معنا، براساس مضمون‌های خاص پدیده بررسی شده‌اند تا از تداخل معنایی جلوگیری شود و ساختار نظری منسجمی در خروجی تحقیق شکل گیرد.

شکل ۱. مراحل انجام تحقیق در استراتژی داده‌بنیاد، منبع: رضایی نور و همکاران، ۱۳۹۳

ساختار کلی محورهای اصلی سوالات مصاحبه:

۱. به نظر شما علل توجه اذهان عمومی به طراحی معماری نمای رومی در جامعه ایران چیست؟
۲. چه بستر یا شرایطی برای اقبال به طراحی معماری نمای رومی وجود دارد؟
۳. محرک‌های اقبال عمومی به سمت معماری نمای رومی در جامعه ایران چیست؟
۴. چه عواملی از منظر اذهان عمومی به کاربرد طراحی معماری نمای رومی دخالت دارد؟

۵. به نظر شما چه راهبردهایی برای تأثیرپذیری هویت و سیمای شهری از طراحی معماری نمای رومی وجود دارد؟

۶. پیامد توجه و رویکرد جامعه به طراحی معماری نمای رومی کدامند؟

توصیف جامعه‌شناختی نمونه‌های پژوهش

در این پژوهش، نمونه‌ای شامل ۷۲ نفر از استادان، به‌روش مصاحبه مستقیم به سوالات پاسخ داده‌اند. نتایج تحقیق نشان داد که ۸۸.۸۸ درصد از مصاحبه‌شوندگان، بیشترین فراوانی، دارای تحصیلات در سطح دکتری بوده‌اند؛ درحالی‌که ۱۱.۱۲ درصد از آن‌ها دارای تحصیلات در سطح کارشناسی‌ارشد بوده‌اند. همچنین، یافته‌های پژوهش نشان داد که ۹۲.۶۰ درصد از مصاحبه‌شوندگان دارای رشته تحصیلی معماری و ۷.۴۰ درصد از آن‌ها دارای رشته تحصیلی شهرسازی بوده‌اند.

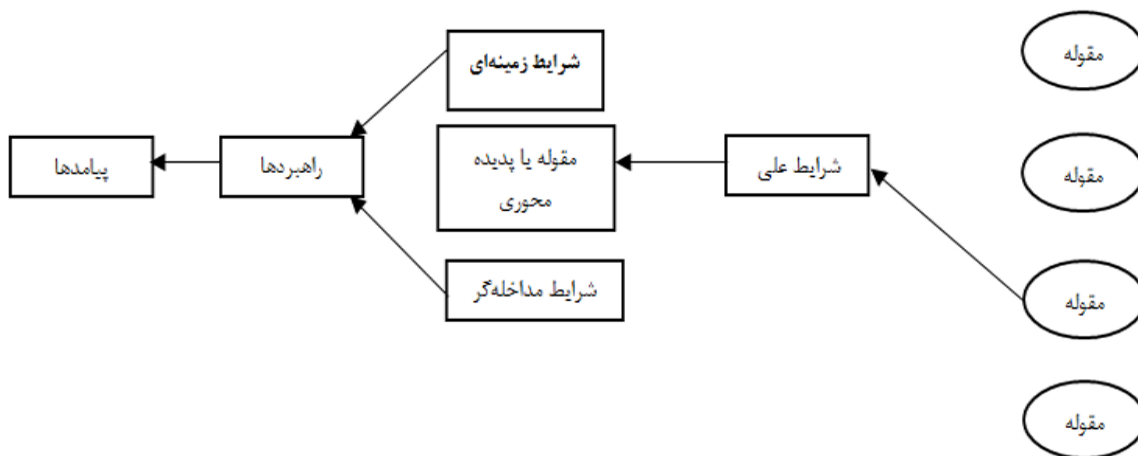
در تئوری داده‌بنیاد، تحلیل داده‌ها معمولاً از طریق سه مرحله کدگذاری انجام می‌شود که شامل موارد زیر است:

۱. کدگذاری باز:

فرایند کدگذاری در نظریه داده‌بنیاد بلافاصله پس از اولین مصاحبه آغاز می‌شود. محقق در این مرحله، مفاهیم را استخراج می‌کند، برچسب‌های مناسب را برمی‌گزیند، سپس مفاهیم مرتبط را ترکیب می‌کند (رضایی، ۱۳۹۶). کدگذاری باز شامل دو بخش اصلی است: جدول کدهای اولیه که مفاهیم استخراج‌شده از مصاحبه‌ها را نشان می‌دهد و جدول طبقه‌های استخراج‌شده که شامل دسته‌بندی مفاهیم همراه با کدهای ثانویه آن‌هاست (دانایی‌فرد و اسلامی، ۱۳۸۷). در پژوهش حاضر، مجموعه‌ای از ۴۸۸ کد اولیه استخراج شده که به دلیل حجم زیاد از ارائه جزئیات آن‌ها صرف‌نظر شده است. این مرحله، پایه‌ای برای کدگذاری محوری و انتخابی محسوب می‌شود و نقش مهمی در توسعه نظریه دارد.

۲. کدگذاری محوری:

در مرحله دوم کدگذاری که به آن کدگذاری محوری گفته می‌شود، پژوهشگر یکی از طبقه‌ها را به‌عنوان طبقه محوری انتخاب می‌کند و آن را با عنوان پدیده محوری در مرکز فرایند تحلیل قرار می‌دهد. سپس، ارتباط سایر طبقه‌ها با این طبقه محوری مشخص می‌شود تا ساختار نظریه بهتر شکل گیرد. این ارتباط‌ها می‌توانند در پنج عنوان تحقق یابند. مرحله کدگذاری محوری، نقش مهمی در سازمان‌دهی و انسجام داده‌های استخراج‌شده ایفا می‌کند؛ زیرا روابط بین مفاهیم را روشن می‌کند و مسیر توسعه نظریه را تعیین می‌نماید. الگوی کدگذاری نظریه داده‌بنیاد در شکل ۲ آمده است.

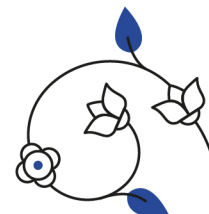
شکل ۲. الگوی کدگذاری نظریه داده‌بنیاد؛ از کدگذاری باز تا الگوی کدگذاری محوری، منبع: ملکی و همکاران، ۱۴۰۱

مقوله‌های علی

این مقوله‌ها شامل رویدادها و شرایطی هستند که موجب وقوع پدیده می‌شوند. در واقع، این شرایط مجموعه‌ای از طبقه‌ها و ویژگی‌های آن‌ها هستند که بر مقوله اصلی تأثیر می‌گذارند. در پژوهش حاضر، ویژگی‌های کالبدی و بصری نمای رومی، عوامل اقتصادی، ضعف نظام آموزشی، جلوه نمای رومی، ضعف عوامل فرهنگی، و وجود قوانین محدودکننده به‌عنوان مقوله‌های علی معرفی شده‌اند که در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱. مقوله‌های علی، منبع نویسندگان، ۱۴۰۱

مقوله اصلی	مقوله فرعی (مفهوم)	مؤلفه
مقوله‌های علی	ویژگی‌های کالبدی و بصری نمای رومی	ساختار تجملی نما
		زیبایی نمای رومی
		قابلیت طراحی‌های متنوع سنگ
		نورپردازی‌های آن
		نظم بصری
	عوامل اقتصادی	انسجام فرمی
		مقاومت بیشتر سنگ نسبت به آجر
		کلاسیک بودن طرح نما
		بیرون آمدن از حالت فلت به سه بعدی توسط نمای رومی
		سوداگری مسکن
ضعف نظام آموزشی	تأثیر بازار	شناخته شدن معماران ساخت و ساز نسبت به معماران پژوهشگر
		معماران تسلیم خواسته کارفرما
		گمگستگی و سرگستگی در حوزه معماری
		فهماندن مفهوم معماری توسط معمارها به کارفرمایان
		معرفی نکردن الگوهای ایرانی جایگزین
	ضعف نظام آموزشی	نیود به روزرسانی معماری ایرانی اسلامی
		سرخوردگی دانشجویان از یادگیری مطالب جدید در بازار کار
		دور نگه داشتن دانشجویان از بازار کار در دانشگاه
		ناآگاهی طراحان
		نیود آموزش
مقوله‌های علی	جلوه نمای رومی	نپرداختن به جداره شهری
		ابزاری برای به رخ کشیدن ثروت
		نمای رومی نشانه قدرت
		ایجاد حس ارزشمندی در مخاطب
		نشانه لاکچری بودن
	ضعف عوامل فرهنگی	ناآگاهی
		ضعف فرهنگی و آگاهی عامه
		چشم‌پوشی
		نوک‌بسی خریداران و مشتریان
		نوک‌بسی کارفرمایان و سازندگان
عوامل اجتماعی	ضعف عوامل فرهنگی	فخرفروشی
		سلیقه
		فرهنگ نوکیسی
		مدگرایی
		گرایش به معماری بیگانه
	عوامل اجتماعی	ناآشنایی مردم با سبک‌ها
		ناآشنایی نمای رومی توسط کارفرمایان
		شکوه و عظمت خواهی مردم
		تمایل به نمایش تمایز
		الگوپردازی از چیزی برتر از نظر سبک زندگی توسط مردم
عوامل اجتماعی	عوامل اجتماعی	برتری دانستن جوامعی که رفاه اجتماعی بالایی دارند نسبت به خود
		تبلیغات رسانه‌ها
		استقبال به دلیل رواج
		تبعیت از جمع
		قوانین محدودکننده نظام مهندسی
وجود قوانین محدودکننده	محدودیت موجب ایجاد جداره مسطح و فاقد زیبایی	

مقوله‌های زمینه‌ای

مقوله زمینه‌ای شامل مجموعه‌ای از ویژگی‌های خاص مرتبط با پدیده مورد بررسی است که به‌طور کلی به مکان وقوع رویدادها و شرایط پیرامونی آن اشاره دارد. این مقوله نشان‌دهنده زنجیره‌ای از عوامل محیطی است که بر تدوین و اجرای راهبردهای عملی تأثیر می‌گذارند. در پژوهش حاضر، ضعف نظام آموزشی، ساختار تجملی، عوامل اقتصادی، وجود ضوابط ضعیف و نبود نظارت سازمان‌های ذیصلاح، ضعف عوامل فرهنگی، عوامل اجتماعی و مصالح در دسترس، به‌عنوان شرایط محیطی اثرگذار بر راهبردها شناسایی شده‌اند و جزئیات آن‌ها در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲. مقوله‌های زمینه‌ای، منبع نویسندگان، ۱۴۰۱

مقوله اصلی	مقوله فرعی (مفهوم)	مؤلفه	
مقوله‌های زمینه‌ای	ضعف نظام آموزشی	معماران تسلیم خواست کارفرما	
		نبود طرح جایگزین مطلوب	
		نبود و فقدان هویت معماری	
		دسترسی طراحان نمای رومی	
		آموزش ندیدن سازندگان	
	ساختار تجملی	نبود طراحی شهری	
		تظاهر به ثروتمندی	
		حس والای نمای رومی	
		دوست داشتن جزئیات و پیچیدگی	
		پیشرفت اجرای آن نسبت به قبل	
عوامل اقتصادی	عوامل اقتصادی	خط آسمان	
		اصول و قواعد و نکات مثبت نمای رومی	
		محرك های بازار	
		پایین بودن هزینه طراحی نمای رومی	
		سودجویی مصالح فروشان	
	مقوله‌های زمینه‌ای	عوامل اقتصادی	سودجویی بسازفروشان
			سودجویی بنگاه‌های معاملاتی
			بی ضابطگی در طراحی و اجرای نما
			محدودیت‌های نظام مهندسی
			ضوابط ضعیف شهرداری‌ها و دولت
عوامل اجتماعی	وجود ضوابط ضعیف و نبود نظارت سازمان‌های ذیصلاح	مشخص نبودن نما در نقشه‌های مورد تأیید شهرداری	
		نبود نظارت سازمان‌های سازمان نظام مهندسی، شهرداری	
		تقلید	
		متفاوت بودن معماری قشر مرفه	
		ناآگاهی کارفرمایان	
	عوامل اجتماعی	عوامل اجتماعی	تصور افزایش سطح اجتماعی
			ساخت اینگونه نماها در مناطق مرفه
			ساخت خانه‌های گران قیمت با این نما
			تأثیر فیلم‌ها در نشان دادن تمکن مالی
			فراگیر بودن
مصالح در دسترس	سنگ نمای در دسترس		

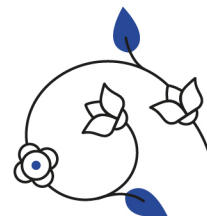

مقوله‌های محوری

مقوله محوری به ایده یا پدیده‌ای گفته می‌شود که اساس و محور فرایندی است که تمامی مقوله‌های اصلی دیگر به آن مرتبط می‌شوند. در پژوهش حاضر، عوامل اقتصادی، ضعف عوامل فرهنگی، ویژگی‌های بصری و کالبدی نمای رومی، ناآگاهی و ضعف آموزش طراحان و معماران، فقدان هویت و قوانین در بناهای اجرا شده و عوامل اجتماعی، به‌عنوان مؤلفه‌های مقوله هسته‌ای شناسایی شده‌اند که جزئیات آن‌ها در جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۳. مقوله‌های هسته‌ای، منبع نویسندگان، ۱۴۰۱

مؤلفه	مقوله فرعی (مفهوم)
ارزانی و فروش راحت	عوامل اقتصادی
تفکر مالی دانشجویان معماری	
سودجویی سازنده‌ها	
سودجویی فروشندگان مصالح ساختمانی	
پر کردن ذهن خریداران	
دیدن اقبال مردم توسط بساز بفروشان	ضعف عوامل فرهنگی
ابزاری برای نمایش ثروت	
سلیقه مردم	
همراهی مردم با مد	
چشم‌وهمچشمی	
تقلید	مقوله‌های محوری
فخرفروشی	
خودنمایی	
تجملگرایی	
عظمتگرایی	
ناآگاهی متولیان فرهنگی	ویژگی‌های بصری و کالبدی نمای رومی
شکوه نمای رومی	
دوام مصالح سنگ	
زیبایی و تزیینات نمای رومی	
سادگی اجرا	
تنوع فرم در استفاده از مصالح	ناآگاهی و ضعف آموزش طراحان و معماران
ضعف نظام آموزشی	
ایستادگی نکردن مهندسان در اجرای مسائل اشتباه	
تربیت شدن سلیقه زیبایی شناسی کارفرما	
درک نکردن صحیح از معماری	
نبود فرم‌های مقبول داخلی	فقدان هویت و قوانین در بناهای اجرا شده
نبود به روزرسانی معماری اصیل	
نبود قوانین مشخص برای طراحی	
نبود اصول نمای رومی اصیل در نماهای موجود	
تبلیغ رسانه‌ها	
همه‌گیری و تعدد زیاد	

مقوله مداخله‌ای

مقوله مداخله‌گر، مجموعه‌ای از متغیرهای میانجی است که بر راهبردها تأثیر می‌گذارد. این شرایط به‌عنوان عوامل واسطه، نقش مهمی در جهت‌دهی و شکل‌دهی به فرایند تصمیم‌گیری دارند. در پژوهش حاضر، ویژگی‌های بصری و کالبدی نمای رومی، ضعف عوامل فرهنگی، عوامل اقتصادی، آگاهی‌نداشتن طراحان، عوامل اجتماعی و عوامل تاریخی، به‌عنوان مهم‌ترین متغیرهای مداخله‌گر شناسایی شده‌اند که جزئیات آن‌ها در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۴. مقوله‌های مداخله‌ای، منبع نویسندگان، ۱۴۰۱

مقوله اصلی	مقوله فرعی (مفهوم)	مؤلفه
مقوله اصلی	ویژگی های بصری و کالبدی نمای رومی	شکوه و عظمت کاذب
		سادگی فرم و زیبایی
		لوکستر پنداشتن نما
		نورپردازی در شب
		دوام سنگ
		کیفیت بهتر ساخت براساس قضاوت نما
		ناآگاهی افکار عمومی
		فخرفروشی
		تقلید
		استفاده طبقة اشراف از نمای رومی
مقوله مداخله ای	ضعف عوامل فرهنگی	تصور بالا رفتن اهمیت ساکنان
		تمکن
		پرورش ندادن من انتقادی درونی
		نمایش اشرافیت
		نمایش اقتدار
		کاملگرایی
		مد
		فروش بیشتر
		آپشن حساب شدن نما
		تبلیغات بنگاه های املاک
عوامل اقتصادی	ناآگاهی طراحان	ناآگاهی طراحان
		تولید فهم توجه به فضای داخلی توسط معماران
		تقابل بین سازنده و کارفرما
		اجرای گسترده
		نیاز جامعه به تولید مسکن
		فضای رسانه
		در دسترس بودن استادکاران نما رومی
		فراوانی استادکاران نمای رومی
		تمایل به معماری کلاسیک در طول تاریخ
		عوامل اجتماعی
عوامل تاریخی		

مقوله‌های راهبردی

راهبردها در واقع مجموعه‌ای از طرح‌ها و کنش‌هایی هستند که به‌عنوان خروجی مقولهٔ محوری مدل مطرح می‌شوند و در نهایت به پیامدها ختم می‌شوند. این راهبردها تدابیری محسوب می‌شوند که برای مدیریت، اداره یا پاسخ به پدیدهٔ مورد بررسی اتخاذ می‌شوند. در پژوهش حاضر، اصلاح نظام آموزش معماری، نبود راهبرد، عوامل فرهنگی و اجتماعی، عوامل اقتصادی، نابودی سیما و منظر شهری، وضع قوانین و مداخلهٔ سازمان‌های ذی‌صلاح و تأثیر منفی بر روح و روان، به‌عنوان راهبردهای کلیدی شناسایی شده‌اند که شرایط لازم را برای تحقق پدیدهٔ اصلی فراهم می‌کنند. جزئیات مربوط به این راهبردها در جدول ۵ ارائه شده است.

جدول ۵. مقوله‌های راهبردی، منبع نویسندگان، ۱۴۰۱

مقوله اصلی	مقوله فرعی (مفهوم)	مؤلفه
مقوله های راهبردی	اصلاح نظام آموزش معماری	اصلاح نظام آموزش معماری
		توجه به اصول نمای رومی
		طراحی اقلیمی
		اتحاد جامعه معماری در رد کردن نمای رومی
		بازگشت به معماری بستر
	نبود راهبرد	مدرنسازي معماری بستر
		نبود راهبرد
		معرف شدن طراحان نمای رومی
		ترویج این نما در وضع موجود شهر
		جالب بودن در زمان حال
عوامل فرهنگی و اجتماعی	علاقه مردم به جزئیات	علاقه مردم به جزئیات
		سودجویی سازندگان
		ارزانی نمای رومی
	عوامل اقتصادی	در دسترس بودن مصالح
		یکنواخت شدن شهرها
		بی هویتی
وضع قوانین و مداخلهٔ سازمانهای ذیصلاح	ارائهٔ قوانین و ضوابط برای طراحی نما	ارائهٔ قوانین و ضوابط برای طراحی نما
		مداخله نکردن سازمان های مرتبط
		تأثیر منفی بر روح و روان
تأثیر منفی بر روح و روان	آسیب رسانی به شرایط ذهنی	آسیب رسانی به شرایط ذهنی

مقوله‌های پیامدی

پیامدها آخرین بخش مدل پارادایمی کدگذاری محوری محسوب می‌شوند و شامل نتایج مشهود و غیرمشهود استخراج شده از مدل هستند. در این پژوهش، ترویج معماری بی‌هویتی، نابودی سیما و منظر شهری، نبود استحکام برابر حوادث، ضعف عوامل فرهنگی، تخریب محیط زیست، معضلات اجتماعی، افزایش مصرف انرژی، عوامل اقتصادی و نبود شکل‌گیری توسعه پایدار، به‌عنوان مهم‌ترین مقوله‌های فرعی معرف پیامدها شناسایی شده‌اند. جزئیات این پیامدها در جدول ۶ ارائه شده است.

جدول ۶ مقوله های پیامدی، منبع نویسندگان ، ۱۴۰۱

مقوله اصلی	مقوله فرعی (مفهوم)	مؤلفه
مقوله های پیامدی	ترویج معماری بی هویت	بی هویتی
		رواج معماری فاقد ارزش
		جایگزین شدن عناصر معماری سایر
		فاصله گرفتن از معماری اصیل
		پایین آمدن درک مفاهیم معماری اصیل
	نابودی سیما و منظر شهری	یکسان شدن نماها
		آشفتنگی سیما و منظر شهری
		زشت شدن شهرها
		نبود خلاقیت در نما
		اغتشاش هویت بصری
تخریب محیطزیست	از بین بردن تناسبات و اصول نمای رومی	
	نبود استحکام در برابر زلزله	
	همهانگ نبودن با سازه	
	تقلید کورکورانه	
	زیبایی	
معضلات اجتماعی	ضعف عوامل فرهنگی	
	تقلیل توقعات زیباشناختی ذهنی	
	ترویج دروغگویی	
	فخرفروشی	
	نمای رومی نشاندهنده لاکچری بودن	
افزایش مصرف انرژی	تخریب محیطزیست	
	مصرف بیشازحد سنگ	
	رفتار ناسازگار با محیط	
	جامعه بیرهشه	
	جامعه کم عمق	
عوامل اقتصادی	معضلات اجتماعی	
	جامعه دوگانه	
	جامعه مصرفگرا	
	فراگیر شدن این نما	
	هدررفت انرژی	
نمود شکل گیری توسعه پایدار	افزایش مصرف انرژی	
	نور زیاد در شب	
	هزینه ملی بیشتر	
	نمای رومی افزایش بیزنس معماران	
		چرخه اقتصادی غیرفرهنگی نمای رومی
		افزایش سرمایه سنگ فروشان
		عقب رفت در توسعه پایدار

کدگذاری انتخابی^۳:

ارائه روند انتخاب مقوله اصلی به طور منظم و سیستماتیک، ارتباط آن با سایر مقوله‌ها، اعتبار بخشیدن به روابط و پر کردن جاهای خالی با مقولاتی است که نیاز به اصلاح و گسترش دارند. این روند چند گام است: اولین قدم، متضمن توضیح خط اصلی داستان است. گام دوم، ربط دادن مقولات تکمیلی بر حول مقوله اصلی، با استفاده از یک پارادایم که در کدگذاری محوری توصیف شده است. گام سوم، مرتبط ساختن مقولات به یکدیگر در سطح بعدی است. گام چهارم، به تأیید رساندن آن روابط در قبال داده‌هاست. آخرین قدم، تکمیل مقولاتی است که اصلاح یا نیاز به بسط و گسترش دارند (دانایی فرد و اسلامی، ۱۳۹۰). در این مرحله شرایط مختلفی که طبقات در مرحله کدگذاری محوری بیان شده است، با هم ادغام می‌شوند و تجزیه و تحلیل کلی صورت می‌گیرد. یکپارچه‌سازی در قالب دو رویه اصلی به کارگیری روایت براساس روابط مدل پارادایم حول مقوله محوری و ارائه قضایای نظری براساس مدل پارادایم صورت می‌گیرد (حق‌گویان و همکاران، ۱۳۹۴). کدگذاری انتخابی نتایج گام‌های قبلی کدگذاری را به کار برده و مقوله‌های اصلی را انتخاب می‌کند؛ سپس آن را به شکل نظام‌مند به سایر مقوله‌ها ارتباط می‌دهد. این مرحله، ارتباطات را اعتبار می‌بخشد و مقوله‌هایی را که به بسط و توسعه بیشتری نیاز دارند، توسعه می‌بخشد.

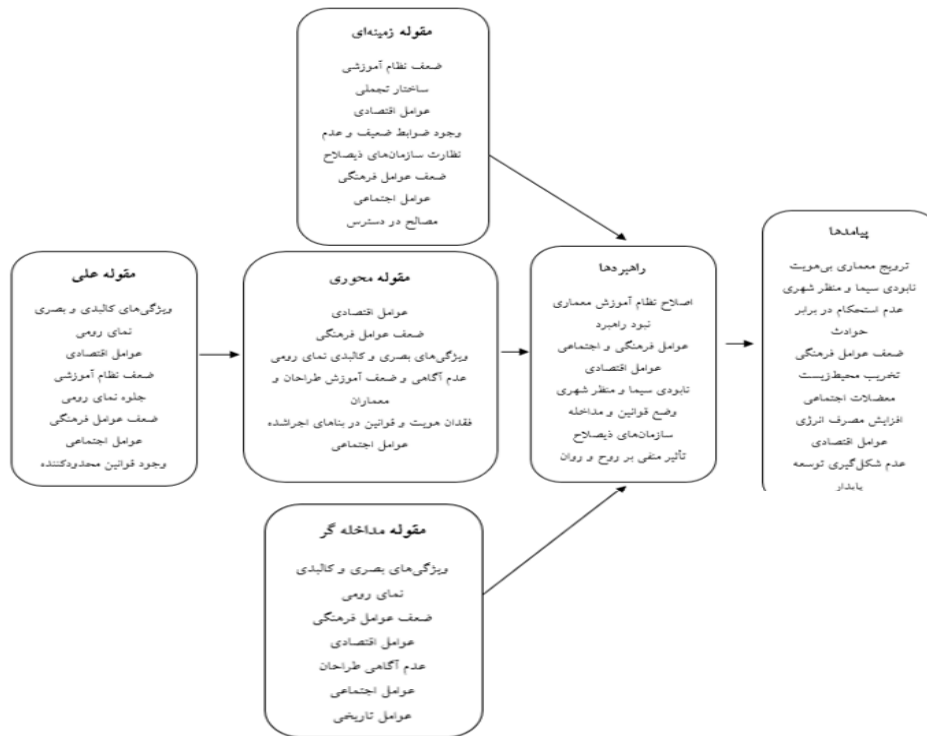
در این مرحله، پژوهشگر برحسب فهم خود از متن پدیده مورد مطالعه یا چهارچوب مدل پارادایم را به صورت روایتی عرضه می‌کند یا مدل پارادایم را به هم می‌ریزد و به صورت ترسیمی نظریه نهایی را نشان می‌دهد (رضایی، ۱۳۹۶). واقعیت این است که مدرن بودن با تمام شرایط و سازوکارهای خود به همه جا رسوخ کرده و فقط مختص کلان‌شهرها یا مناطق بیشتر برخوردار نیست. همان‌طور که از نتایج این پژوهش قابل تشخیص است، به شهرهای کوچکی نظیر ایلام نیز پانهاد و اثرات شگرفی را از خود به جای گذاشته است. زیبایی و عظمت‌گرایی از دیرباز جزء خصلت‌هایی بوده است که انسان‌ها دل‌بسته و شیفته آن بوده‌اند. در سال‌های گذشته با رشد قارچ‌گونه نماهای رومی روبه‌رو هستیم؛ به طوری که در هر خیابان و کوچه‌ای حداقل یک ساختمان با نمای رومی به چشم می‌خورد. عواملی همچون تبلیغ بنگاه‌های معاملاتی، چشم‌وهم‌چشمی، تظاهر به ثروتمندی و... در تکثیر این سبک نما دخالت داشته‌اند.

در واقع ایده اصلی تمایل به چنین نمایی، تجمل‌گرایی و میل به عظمت‌گرایی انسان‌هاست. وقتی فردی با این نما به خانه خود جلوه می‌دهد، این تصور در خود فرد و اطرافیانش ایجاد می‌شود که در سطح اجتماعی بالاتری قرار گرفته است و چنین آگاهی‌نداشتنی موجب گسترش این نوع نماها در جامعه می‌شود. وجود طراحان نمای رومی که تسلیم خواست کارفرما هستند و نمای رومی را بدون آگاهی و فهماندن پیشینه معماری ایران به کارفرماها طراحی می‌کنند، نیز به این قضیه دامن می‌زند. در واقع نمای ساختمان‌ها نه تنها باید تأمین‌کننده حفاظت ساختمان در برابر حوادث باشد، بلکه باید نشان‌دهنده هویت ساکنین نیز باشد. شرایط علی پدیدآورنده توجه اذهان عمومی به نمای رومی عبارت بوده است از: ویژگی‌های کالبدی و بصری نمای رومی، عوامل اقتصادی، ضعف نظام آموزشی، جلوه نمای رومی، ضعف عوامل فرهنگی، عوامل اجتماعی و وجود قوانین محدودکننده. ساختار تجملی نما، سوداگری مسکن و در بسیاری موارد ابزاری برای به‌رخ‌کشیدن ثروت، از مهم‌ترین عوامل اثرگذار بر توجه اذهان عمومی به نمای رومی، از نظر استادان مورد پرسش در این پژوهش بوده است. می‌توان گفت که عامل محرک و معنای اصلی از رغبت به نمای رومی، حول محور ناآگاهی طراحان، تبلیغات بنگاه‌های معاملاتی «محرک‌های بازار»، تظاهر به ثروتمندی و نبود طرح جایگزین مطلوب، بوده است. شرایط مداخله‌گر به وجود آوردن رغبت به نمای رومی بیشتر مرتبط باشکوه و عظمت کاذب موجود در نمای رومی، نبود آگاهی افکار عمومی و فخرفروشی بوده است. در خلال مصاحبه‌ها به کرات مصاحبه‌شونده‌ها بدان اشاره کردند. همچنین زیبایی و لوکس‌پنداشتن و تقلید هم به‌نوعی مردم را تحت‌تأثیر اقبال به نمای رومی قرار داده بودند. برای واکاوی بیشتر جریان علت اقبال عمومی به نمای رومی، باید بسترهای مختلف و مخصوصاً بسترهای فرهنگی و اجتماعی را مطالعه کرد.

در این پژوهش مهم‌ترین بسترها و زمینه‌های رغبت به نمای رومی؛ ناآگاهی طراحان، ضعف نظام آموزشی، نبود طرح‌های مقبول داخلی و بسترهای نادرست فرهنگی، نظیر مدگرایی، فخرفروشی، تقلید کورکورانه، چشم‌وهم‌چشمی از نظر استادان معماری بوده‌اند. استادان شرکت‌کننده در این پژوهش ضعف نظام آموزشی در تربیت معماران و طراحان آگاه و در نتیجه نداشتن آگاهی طراحان در تربیت سلیقه کارفرمایان را عاملی مهم در دامن زدن به بحران تکثیر نمای رومی دانستند. بنابراین اولین راهبرد تأثیرپذیری سیما و منظر شهری از نمای رومی را اصلاح نظام آموزشی دانستند. برخی از استادان، نبود راهبرد تأثیرپذیری از نمای رومی را نیز مطرح کردند. پیامدهای اتخاذ راهبرد برای اقبال به نمای رومی در مطالعه حاضر بنا به ادراک آنان، معطوف به ترویج معماری بی‌هویت، نابودی سیما و منظر شهری، تخریب محیط‌زیست، ترویج عوامل نادرست فرهنگی و... بود. بیان موضوعاتی چون تبدیل شدن به جامعه‌ای بی‌ریشه، کم‌عمق، بی‌هویت و همچنین هدررفت انرژی از گفته‌های تعدادی از مصاحبه‌شوندگان بود. نظریه‌پردازان داده‌بنیاد، نظریه خودشان را در سه شکل ممکن ارائه می‌دهند: الگوی کدگذاری بصری^۴، مجموعه‌ای از قضایا یا فرضیه‌ها و داستانی

که به شکل روایی نوشته می شود (دانایی فرد و امامی، ۱۳۹۰). شکل ۳ مدل پارادایمی این تحقیق را براساس الگوی پارادایمی اشتراوس و کوربین نشان می دهد.

شکل ۳. الگوی کیفی پژوهش: عوامل مؤثر بر اقبال عمومی به نمای رومی در شهر ایلام (منبع: نویسندگان، ۱۴۰۱)

یافته‌ها

تحلیل مقوله‌های علی مؤثر بر اقبال عمومی به نمای رومی

نتایج حاصل از تحلیل‌ها نشان می‌دهند که گرایش عمومی به نمای رومی حاصل کنش متقابل مجموعه‌ای از عوامل کالبدی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و نهادی است. نخست، نمای رومی با بهره‌گیری از عناصر کلاسیک، انسجام فرمی، نظم بصری، قابلیت نورپردازی و مصالح مقاوم، جذابیتی زیبایی‌شناختی و فنی ارائه می‌دهد که در ذهن سازندگان و شهروندان به‌عنوان نشانه‌ای از منزلت کالبدی و شکوه فضایی تثبیت شده است. در سوی دیگر، ملاحظات اقتصادی نقش کلیدی در فراگیری این سبک ایفا می‌کنند؛ به‌ویژه سوداگری در بازار ساخت‌وساز، سلطه کارفرمایان بر انتخاب سبک، کمرنگ بودن نقش معماران پژوهش‌محور و تسلیم طرح‌ها در برابر منافع مالی، باعث شکل‌گیری فضایی شده‌اند که در آن زیباشناسی در خدمت سودآوری است. نبود نظارت مؤثر و مقررات کافی نیز این روند را تسهیل کرده است. از منظر آموزشی و حرفه‌ای، شکاف میان آموزش دانشگاهی و نیازهای واقعی بازار، به سرخوردگی دانشجویان، به‌روزرسانی نکردن الگوهای معماری بومی و ضعف آموزش در حوزه جداره‌سازی شهری بینجامد و موجب شود تا تفکر انتقادی نسبت به نما تضعیف گردد. نتیجه آن، تمایل به سبک‌هایی چون نمای رومی است که الزامات نظری محدودی دارند.

در بُعد نمادین و ذهنی، نمای رومی نزد بسیاری از مخاطبان به‌عنوان نمادی از منزلت اجتماعی، ثروت، لاکچری بودن و قدرت تلقی می‌شود. این سبک نه تنها ظاهری مجلل دارد، بلکه نقش مهمی در بازنمایی اجتماعی افراد ایفا می‌کند؛ مفهومی که با کمک رسانه‌ها و الگوهای ذهنی تثبیت شده است. افزون بر این، ضعف فرهنگی و زیباشناسی عامه‌پسند نیز بستر مساعدی برای گسترش این سبک فراهم کرده است. نوکیسگی، چشم‌وهم‌چشمی، فخرفروشی، گرایش به سبک‌های وارداتی و نداشتن شناخت نسبت به معماری ایرانی، از جمله عواملی هستند که موجب انتخاب نمای رومی نه براساس آگاهی زیباشناختی، بلکه بر پایه ذهنیت نمادین می‌شوند. در نهایت، رسانه‌ها، تبلیغات گسترده، عرف جمعی و محدودیت‌های نظام مهندسی در طراحی جدارها، همگی در تثبیت سبک رومی به‌عنوان گزینه‌ای رایج و عرفی در بافت شهری نقش داشته‌اند و موجب هم‌نوایی عمومی با این الگوی بصری شده‌اند.

تحلیل مقوله‌های زمینه‌ای مرتبط با گرایش عمومی به نمای رومی

بررسی‌ها نشان می‌دهد که گرایش عمومی به نمای رومی، حاصل تأثیر مجموعه‌ای از عوامل زمینه‌ای متنوع است که بستر تصمیم‌گیری سازندگان، طراحان و شهروندان را تحت تأثیر قرار داده‌اند. در وهله نخست، ضعف نهادهای آموزشی و حرفه‌ای در آموزش طراحی نما، فقدان طرح‌های جایگزین مطلوب و نبود هویت معماری منسجم موجب شده است سازندگان در برابر خواسته‌های کارفرمایان منفعلانه رفتار کنند. ناآشنایی با اصول طراحی شهری نیز باعث شده است انتخاب نماها بدون چشم‌انداز فرهنگی و زیبانشناختی انجام گیرد. در کنار این موارد، ساختار روانی تجمل‌گرایانه و میل به شکوه‌طلبی در جامعه، عاملی تعیین‌کننده در محبوبیت این سبک بوده است. نمای رومی با جزئیات پیچیده، برجستگی خط آسمان و جلوه‌های مجلل، توانسته حس منزلت را در ذهن مخاطبان تداعی کند و به‌عنوان نمادی از جایگاه اجتماعی شناخته شود. این نگاه، متأثر از مؤلفه‌های فرهنگی و ذهنیت‌های نمادین افراد است.

از منظر اقتصادی، پایین‌بودن هزینه‌های طراحی، تکرارپذیری فرم‌ها، سودآوری برای سازندگان و نقش مصالح‌فروشان و بنگاه‌های معاملاتی، موجب شده است سبک رومی به‌سرعت در مناطق شهری گسترش یابد. در نبود سیاست‌های نظارتی مؤثر، ضعف سازمان‌های مسئول، از جمله محدودیت‌های نظام مهندسی، فقدان شفافیت در نقشه‌های مصوب شهرداری و سیاست‌های فرهنگی یکپارچه، این روند را تسهیل کرده‌اند و نماهای فاقد اصالت فرهنگی در سطح شهر گسترش یافته‌اند. از سوی دیگر، نبود آگاهی معماری در جامعه، تمایل قشر مرفه به متمایز بودن، تقلید از الگوهای غربی و فقدان ارزیابی‌های تاریخی، نشان‌دهنده خلأ فرهنگی و زیبانشناختی هستند که گرایش به نمای رومی را تقویت کرده‌اند. تأثیر رسانه‌ها، نمایش این سبک در فیلم‌ها و سریال‌ها و ساخت آن در مناطق مرفه، سبب نهادینه‌شدن ذهنی و اجتماعی این سبک شده است. نهایتاً، دسترسی آسان به مصالحی مانند سنگ‌نما نیز نقش مهمی داشته است. فقدان نیاز به تأمین مصالح نوآورانه باعث شده طراحان از گزینه‌های آماده، مرسوم و در دسترس استفاده کنند و نمای رومی را به‌عنوان گزینه‌ای پیش‌فرض در ساخت‌وسازهای شهری به کار گیرند.

تحلیل مقوله‌های محوری در گرایش عمومی به نمای رومی

تحلیل مقوله‌های محوری نشان می‌دهد که گرایش عمومی به نمای رومی حاصل تعامل مؤلفه‌های فرهنگی، اقتصادی، آموزشی، کالبدی و اجتماعی در ساختار معماری شهری است. از منظر اقتصادی، سودجویی سازندگان، فروشندگان مصالح و فعالان بازار ساخت‌وساز، در کنار هزینه پایین اجرا، سهولت فروش و منطبق مالی غالب، حتی در ذهن دانشجویان معماری، موجب شده است نمای رومی به‌عنوان گزینه‌ای مقرون‌به‌صرفه و جذاب در بازار مسکن تلقی شود. در بُعد فرهنگی، ضعف در زیبانشناسی انتقادی، گرایش به فخرفروشی، تقلید، نوکیسگی، عظمت‌طلبی و پیروی از مد، حاکی از خلأ فرهنگی است که نمای رومی را به ابزاری برای بازنمایی منزلت اجتماعی بدل کرده است. در این میان، نبود فعالیت مؤثر نهادهای فرهنگی و نبود سیاست‌گذاری ارتقای سلیقه عمومی، به تثبیت این روند کمک کرده‌اند.

از منظر کالبدی و زیبایی‌شناختی، شکوه بصری، فرم سه‌بعدی، تزیینات اغراق‌آمیز، دوام سنگ‌های نما، تنوع در طراحی با مصالح متداول و سادگی اجرا، همگی باعث شده‌اند تا نمای رومی به‌عنوان گزینه‌ای مطلوب برای سازندگان تلقی شود؛ زیرا هم‌زمان از جذابیت فنی و اجرایی برخوردار است. در حوزه آموزشی، کاستی‌های نظام آموزش معماری در تربیت سلیقه انتقادی، فقدان آشنایی با معماری ایرانی و تربیت ذائقه کارفرما به‌جای ارتقای نگاه عمومی، به گسترش سبک‌های تکراری، کلیشه‌ای و فاقد هویت منجر شده است. نبود اصول معتبر در طراحی و فقدان فرم‌های بومی نیز ساخت‌وساز شهری را با بحران هویتی مواجه کرده و موجب فراگیر شدن سبک‌های بی‌قاعده‌ای چون نمای رومی شده است. از منظر اجتماعی، همه‌گیری نمای رومی در سطح شهر، ساخت انبوه در بافت‌های مختلف و تأثیرگذاری رسانه‌ها در بازنمایی این سبک، سبب شده است که نمای رومی از گزینه‌ای خاص به الگویی عرفی و ذهنی در بین عموم مردم تبدیل شود؛ الگویی که با تکرار مداوم، در ناخودآگاه اجتماعی تثبیت شده است.

تحلیل مقوله‌های مداخله‌گر در گرایش عمومی به نمای رومی

یافته‌های پژوهش نشان می‌دهند که مجموعه‌ای از مقوله‌های مداخله‌گر، در شکل‌گیری گرایش عمومی به سبک نمای رومی نقش دارند. این عوامل با تأثیرگذاری بر ذهنیت، سلیقه و رفتار کنشگران عرصه معماری شهری، زمینه‌ساز پذیرش و گسترش این سبک شده‌اند. در سطح کالبدی و زیبایی‌شناختی، ظاهر شکوهمند و نمادین نمای رومی، با بهره‌گیری از نورپردازی، سادگی فرم و تصور دوام مصالح سنگی، حس عظمت، ثبات و لوکس بودن بنا را در ذهن مخاطب القا می‌کند. این مؤلفه‌ها باعث شکل‌گیری «اعتبار بصری» در ذهن شهروندان شده‌اند که فارغ از کیفیت واقعی بنا، نمای رومی را نمادی از ارزش و کیفیت قلمداد می‌کنند. از منظر فرهنگی، سلطه نمادهای اشرافی و نبود تربیت انتقادی و آگاهی عمومی، موجب گرایش افراد به سبک‌هایی شده است که بازنمایی موقعیت اجتماعی و قدرت را ممکن می‌سازند.

نمای رومی در این زمینه به ابزار «تمایز طبقاتی» تبدیل شده است؛ مفهومی که در بسیاری موارد تنها تقلیدی از طبقات مرفه و بازتابی از خلأ

فرهنگی و زیباشناختی است. در حوزه اقتصادی و تجاری، سبک نمای رومی نقش ابزاری بازاریابی را ایفا می‌کند. سازندگان و بنگاه‌های املاک و فروشندگان مصالح، با هدف فروش سریع‌تر و افزایش ارزش ملک، به تقویت و تبلیغ این سبک می‌پردازند؛ درحالی‌که به ارتباط میان نمای بیرونی و عملکرد واقعی فضاهای داخلی چندان توجه نمی‌شود. از منظر تخصصی و طراحی، کمبود آگاهی فضایی، عملکردی و فرهنگی در میان برخی معماران و طراحان، در کنار فشارهای سازندگان و ترجیحات غیرکارشناسی کارفرمایان، موجب شده تا طراحی‌های سطحی و صرفاً نمایشی رواج یابد؛ روندی که هماهنگی میان فرم بیرونی و محتوای داخلی ساختمان را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد. در سطح اجتماعی و اجرایی نیز، گسترش نمای رومی در بافت‌های شهری، حضور استادکاران حرفه‌ای و اثرگذاری رسانه‌ها، باعث نهادینه‌شدن این سبک به‌عنوان «هنجار بصری غالب» شده است. سازندگان جدید، تحت‌تأثیر این جریان بصری، حتی برخلاف ترجیحات شخصی، به‌سمت اجرای نمای رومی سوق پیدا می‌کنند.

تحلیل مقوله‌های راهبردی در گرایش عمومی به نمای رومی

پژوهش حاضر با تمرکز بر دلایل گسترش نماهای رومی در معماری شهری ایلام، مجموعه‌ای از راهبردهای آموزشی، فرهنگی، اقتصادی، روان‌شناختی، قانونی و اجتماعی را شناسایی کرده که در تعامل با یکدیگر، روند گرایش به این سبک را تقویت کرده‌اند. در حوزه آموزشی، ضعف‌های نظام آموزش معماری شامل بی‌توجهی به مبانی نظری، طراحی اقلیمی، معماری بومی و نقد علمی نماهای تقلیدی، موجب شده‌اند تا نسل جدید معماران بدون دیدگاه انتقادی، تحت‌تأثیر جریان‌های رایج قرار گیرند. نبود راهبردهای روشن نیز موجب سردرگمی تصمیم‌گیران و نبود انسجام در سیاست‌گذاری طراحی نما شده است. از منظر فرهنگی و اجتماعی، تمایل عمومی به جزئیات تزئینی، شکوه بصری و ظاهر مجلل، به‌همراه تبلیغات گسترده طراحان این سبک، موجب شده‌اند که نمای رومی در ذهن جامعه به‌عنوان نماد زیبایی و پرستیژ اجتماعی جا بیفتد؛ درحالی‌که معیارهای فرهنگی معماری بومی به‌تدریج در حال کمرنگ شدن هستند.

در بعد اقتصادی، مصالح ارزان و دردسترس، هزینه‌های پایین اجرا و نگهداری و قابلیت بازاریابی مؤثر، باعث شده‌اند تا نمای رومی به ابزاری برای سودجویی سازندگان تبدیل شود. این وضعیت، کیفیت معماری شهری را تحت‌تأثیر قرار داده و منافع مالی را بر اهداف کیفی و فرهنگی غالب کرده است. از دیدگاه زیباشناختی و روانی، گسترش بی‌رویه سبک‌های تقلیدی موجب یکنواختی بصری، بی‌هویتی کالبدی و تخریب منظر شهری شده است. این روند باعث کاهش حس تعلق شهروندان به محیط زندگی و ناراضی‌رانی آنان شده که بر ضرورت بازنگری در سیاست‌های طراحی نما تأکید دارد. در نهایت، ضعف قانونی و ناکارآمدی نهادهای ناظر، از جمله فقدان ضوابط مشخص یا نبود اجرای مؤثر آن‌ها، به گسترش کنترل‌نشده نماهای رومی منجر شده است. نهادهای مرتبط در تدوین چهارچوب‌های نظارتی و کارشناسی موفق نبوده‌اند و این خلأ ساختاری به استمرار این گرایش دامن زده است.

تحلیل مقوله‌های پیامدی در نمای رومی

براساس مدل پارادایمی پژوهش، مقوله‌های پیامدی حاصل از گرایش فزاینده به نمای رومی در معماری شهری ایلام، پیامدهایی چندلایه و گاه پنهان را به همراه داشته‌اند که ابعاد فرهنگی، اجتماعی، زیباشناختی، اقتصادی، ساختاری و محیط‌زیستی را در بر می‌گیرند. در سطح فرهنگی و هویتی، فراگیری نمای رومی به ترویج معماری بی‌هویتی منجر شده است. این سبک با فاصله گرفتن از اصول زمینه‌گرایی، ارزش‌های تاریخی و مؤلفه‌های معماری ایرانی، موجب کاهش درک مفاهیم فرهنگی معماری و تنزل سطح کیفی کالبد شهری شده است. در همین راستا، زیبایی سطحی و فخرفروشی، به‌جای درک انتقادی و اصالت فرهنگی، در ذهن عمومی جای گرفته‌اند و نمادهای غیرواقعی لوکس بودن بر زیباشناسی عمیق ترجیح یافته‌اند. از منظر زیباشناختی و بصری، نماهای تکراری فاقد خلاقیت و تزیینات اغراق‌شده سبب آشفستگی محیط شهری، زشتی در منظر و تضعیف هویت بصری شهرها شده‌اند. این روند، تناسب فضایی، خوانایی شهری و حس مکان را تحت‌تأثیر قرار داده است. افزون بر این، هماهنگ نبودن این نماها با سازه‌های بنا و فقدان طراحی مقاوم در برابر زلزله، سطح ایمنی و پایداری کالبد شهری را کاهش داده و میزان آسیب‌پذیری در مواجهه با بلایای طبیعی را افزایش داده است. در سطح اجتماعی، فراگیری نمای رومی موجب شکل‌گیری جامعه‌ای مصرف‌گرا، سطحی و بی‌ریشه شده است که هویت فرهنگی خود را قربانی نمادهای ظاهری و فرمال کرده است. این وضعیت همراه با گسترش دوگانگی ارزشی و کاهش حس تعلق شهری، پیامدی روانی و اجتماعی برای شهروندان به همراه داشته است.

از منظر محیط‌زیستی، استفاده گسترده از مصالح سنگی، منطبق نبودن نما با اقلیم و نورپردازی شدید شبانه، موجب هدررفت منابع طبیعی، افزایش مصرف انرژی و تشدید بحران‌های زیست‌محیطی شده‌اند. این روند در تضاد مستقیم با اصول معماری پایدار و شهرسازی مسئولانه است. در حوزه اقتصادی، گرایش برخی گروه‌های خاص نظیر سنگ‌فروشان و برخی معماران به کسب سود از این سبک، چرخه‌ای ناسالم شکل داده که فرهنگ را در برابر منافع مالی کوتاه‌مدت قربانی کرده است. این وضعیت با افزایش هزینه ملی، بدون تولید ارزش فرهنگی، توسعه اقتصادی

را نیز با چالش مواجه ساخته است. نهایتاً، تمامی این پیامدها در مجموع، مانعی جدی برای دستیابی به الگوهای توسعه پایدار شهری محسوب می‌شوند. گسترش نمای رومی مسیر دستیابی به شهرهایی ایمن، زیباشناختی، انسانی و زیست‌پذیر را با مخاطره مواجه کرده و ضرورت بازنگری در سیاست‌های طراحی شهری را برجسته ساخته است.

نتیجه‌گیری

تحلیل کیفی اقبال عمومی جامعه به سبک نمای رومی در معماری شهری ایلام، با بهره‌گیری از روش نظریه‌مبنایی و چهارچوب نظام‌مند اشتراوس و کوربین، نشان داد که این گرایش صرفاً پدیده‌ای زیبایی‌شناختی یا مربوط به انتخاب فردی نیست؛ بلکه در بستر تعامل پیچیده‌ای از عوامل ساختاری، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، آموزشی شکل گرفته و تثبیت شده است. یافته‌ها بیانگر آن‌اند که استقبال از نمای رومی در میان شهروندان، نه براساس آگاهی معماری یا درک تاریخی از سبک‌های ایرانی، بلکه بیشتر تحت‌تأثیر تصور نمادین از شکوه، منزلت و پرستیژ اجتماعی است. تصوراتی که رسانه‌ها، بنگاه‌های معاملاتی و ساختار آموزشی غیرانتقادی بازتولید کرده‌اند.

در واقع، این سبک در محیطی رشد کرده که در آن معماری به ابزاری برای مصرف نمادین، نمایش قدرت مالی و تمایز اجتماعی تبدیل شده است؛ نه ابزاری برای پاسخ‌گویی به نیازهای اقلیمی، فرهنگی و عملکردی فضا. از سوی دیگر، ضعف نهادهای آموزش معماری در تربیت نگاه انتقادی، فقدان مباحث نظری در طراحی نما، بی‌توجهی به الگوهای بومی و زمینه‌گرا و غیبت پیوست‌های فرهنگی در طراحی‌های شهری، باعث شده‌اند که سبک‌های فاقد عمق فرهنگی و خلاقیت زیبایی‌شناختی، همچون نمای رومی، با سهولت و بدون مقاومت علمی در محیط شهری گسترش یابند. پیامدهای این گرایش در سیما و منظر شهری نیز قابل تأمل است: تکرار فرمی، آشفتگی بصری، تخریب هویت فضایی، افزایش مصرف انرژی، ناسازگاری با اقلیم و رشد نگرش مصرف‌گرایانه در میان شهروندان، همگی نمونه‌هایی از تأثیرات منفی این روند هستند. این پیامدها نه تنها نشان‌دهنده بحران در طراحی کالبدی فضاهای شهری، بلکه بازتابی از بحران فرهنگی اجتماعی در سطوح خرد و کلان جامعه‌اند.

از دیدگاه نظری، این پژوهش بر اهمیت تحلیل معماری شهری در سطوح میان‌ساختاری تأکید دارد: سبک نمای یک ساختمان، محصول تعاملات پنهان میان سیاست‌های آموزشی، عرف حرفه‌ای، نظام سودمحور ساخت‌وساز، رسانه‌های جمعی و نگاه شهروندان به جایگاه اجتماعی است. بنابراین، معماری شهری بیش از آنکه به عرصه‌ای برای بیان خلاقیت طراحانه تبدیل شود، به فضای رقابت نمادین اجتماعی بدل شده است. این پژوهش تلاش کرده است با بهره‌گیری از روش تلفیقی نظریه‌مبنایی و چهارچوب نظام‌مند اشتراوس و کوربین، به استخراج نظریه‌ای زمینه‌ای دست یابد که در مطالعات آینده قابلیت توسعه دارد. براساس یافته‌ها، می‌توان ادعا کرد که «بازنمایی منزلت اجتماعی از طریق نماهای شهری در بستر فرهنگ مصرف‌گرایانه و ضعف ساختارهای آموزشی و نظارتی»، الگوی غالب در تبیین گرایش به سبک رومی در شهر ایلام است.

پیشنهادهای اجرایی برای مدیران شهری و طراحان

- در راستای اصلاح چشم‌انداز طراحی نما و کاهش گرایش به سبک نمای رومی، پیشنهادهای زیر ارائه می‌شوند:
- بازطراحی نظام آموزش معماری با محوریت اصول اقلیمی، زمینه‌گرایی، نقد سبک‌های تقلیدی و ارتقای سلیقه بصری و ایجاد ارتباط نزدیک‌تر میان دانشگاه و بدنه حرفه‌ای.
- تدوین مقررات طراحی نما در شهرداری‌ها و سازمان نظام مهندسی با رویکرد فرهنگی کیفی و الزام به پیوست زیبایی‌شناختی و اقلیمی در طرح‌ها.
- ایجاد کمپین‌های فرهنگی و رسانه‌ای برای ارتقای آگاهی عمومی نسبت به معماری ایرانی و معرفی الگوهای موفق بومی در سیما و منظر شهری.
- ترغیب به استفاده از سبک‌های تاریخی ایرانی مانند معماری دوران صفوی و قاجار در بازطراحی نماها، همراه با انطباق آن‌ها با نیازهای معاصر و محیطی.
- برگزاری مسابقات طراحی و جشنواره‌های شهری برای ترویج خلاقیت، نوآوری و هویت‌سازی در طراحی نما؛ با مشارکت شهروندان و طراحان مستقل.
- تدوین سیاست‌های تشویقی یا محدودکننده برای سازندگان در پروژه‌های نوسازی شهری، براساس کیفیت فرهنگی فضایی نمای اجراشده.

پیشنهادهایی برای پژوهش‌های آتی

- مطالعه تطبیقی میان سبک‌های رایج نمای ساختمان در شهرهای ایران و دیگر کشورهای خاورمیانه، تحقیق درباره شباهت‌ها و تفاوت‌های فرهنگی، زیباشناختی و اقلیمی در انتخاب نما می‌تواند درک بین‌المللی از سبک رومی و جایگاه آن در منطقه ارائه دهد.
- تحلیل روان‌شناختی مخاطبان در انتخاب سبک معماری، بررسی تصور ذهنی شهروندان از زیبایی، منزلت و هویت در قالب سبک‌های نمای ساختمانی، به‌ویژه مطالعه نقش نمادهای بصری در شکل‌گیری سلیقه عمومی.
- بررسی نقش رسانه‌ها و تبلیغات در شکل‌دهی به عرف بصری شهری، تحلیل محتوای تبلیغات ساختمانی، سریال‌ها و رسانه‌های اجتماعی در تثبیت نمای رومی به‌عنوان گزینه مطلوب و لوکس در ذهن مخاطبان.
- تحقیق درباره اثرات اقتصادی انتخاب سبک نما در بازار مسکن شهری، مطالعه رابطه میان نوع نما، ارزش‌گذاری ملکی و رفتار خریداران می‌تواند به درک اثرگذاری معماری در اقتصاد شهری کمک کند.
- ارزیابی پیامدهای زیست‌محیطی و اقلیمی سبک‌های ساختمانی غیرهم‌خوان با محیط، تمرکز بر مصرف انرژی، پایداری مصالح و اثرات طولانی‌مدت سبک‌های تقلیدی بر سلامت محیطی شهرها.
- بررسی سیاست‌های نهادی طراحی نما در ایران و مقایسه با نمونه‌های موفق بین‌المللی، تحلیل ضوابط قانونی، فرایندهای نظارتی و نهادهای تصمیم‌گیر در ایران و تطبیق آن‌ها با کشورهایی که توانسته‌اند هویت شهری منسجم‌تری خلق کنند.

بیانیه‌ها

تعارض منافع

نویسندگان اعلام می‌کنند که هیچ تضاد منافی مرتبط با این پژوهش وجود ندارد.

مشارکت مالی

این پژوهش از هیچ منبع مالی اعطایی سازمان‌های دولتی یا خصوصی برای پیشبرد تحقیق استفاده نکرده است.

موافقت اخلاقی

این مطالعه شامل هیچ‌گونه آزمایش بالینی روی انسان‌ها، حیوانات یا داده‌های حساس نبوده و صرفاً مبتنی بر مصاحبه‌های تخصصی با اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها انجام شده است. با توجه به ماهیت کیفی پژوهش، دریافت تأییدیه رسمی از کمیته اخلاق ضروری نبوده است.

رضایت آگاهانه

تمام شرکت‌کنندگان در این پژوهش رضایت آگاهانه خود را به‌صورت کتبی اعلام کرده‌اند.

مشارکت نویسندگان

ایده‌پردازی و طراحی مطالعه: دکتر مجتبی نوراللهی و دکتر محمدباقر آرایش؛ گردآوری داده‌ها: اسماء برزگر؛ تجزیه و تحلیل داده‌ها: دکتر محمدباقر آرایش و اسماء برزگر؛ نگارش نسخه اولیه: دکتر کارن فتاحی؛ بازبینی و اصلاح مقاله: دکتر مجتبی نوراللهی و دکتر کارن فتاحی؛ تأیید نهایی: تمام نویسندگان نسخه نهایی مقاله را تأیید کرده‌اند.

تشکر و قدردانی

نویسندگان مراتب قدردانی صمیمانه خود را از افرادی که در ارائه مشاوره فنی و شرکت در مصاحبه‌های تخصصی همکاری داشتند، ابراز می‌دارند.

منابع

- ابراهیمی، عبدالله، و یوسفی قاجاری، میلاد. (۱۳۹۷). دلایل استفاده از نماهای کلاسیک در ساختمان‌های ایران. دومین کنفرانس بین‌المللی پژوهش‌های نوین در عمران، معماری، مدیریت شهری و محیط زیست، ۳۱ اردیبهشت، کرج: دانشگاه جامع علمی کاربردی سازمان همیاری شهرداری‌ها.
- احمدی، حبیب، حیدری، حمید، ایمان، محمدتقی، و غفاری‌نسب، اسفندیار. (۱۳۹۸). واکاوی روش‌شناسی در پژوهش‌های جامعه‌شناختی ایران. حوزه و دانشگاه، ۱۵-۳۲.
- بهزادپور، محمد، و توکل، مهشاد. (۱۴۰۰). بررسی مؤلفه‌های هویت بخش نما در مواجهه با معماری معاصر (نمونه موردی شهر قزوین). نشریه علمی تخصصی شباک، ۱۷-۶۸.
- بهزادپور، محمد، عباسی، مبینا، و حق پرست، فاطمه. (۱۴۰۰). مقایسه تطبیقی نمای رومی و نمای آجری در بافت شهری. ماهنامه علمی تخصصی پایاشهر، ۳(۲۹)، ۱-۱۴.
- جلیلی، تورج، کابلی، احمدرضا، و زیرک، حسن. (۱۳۹۴). از معماری رومی تا نما رومی‌های ایرانی. کنفرانس بین‌المللی دستاوردهای نوین پژوهشی در مهندسی عمران، معماری و شهرسازی. ۱۴ شهریور (ص. ۱-۱۲). تهران: مؤسسه آموزش عالی نیکان.
- حق‌گویان، زلفا، زارعی متین، حسن، جندقی، غلامرضا، و رحمتی، محمدحسین. (۱۳۹۴). فهم فرایند شکل‌گیری نشاط با استفاده از نظریه داده‌بنیاد. مطالعات رفتار سازمانی، ۴(۲)، ۱۱۹-۱۴۱.
- حقوقی‌نیا، نیما. (۱۳۹۵). علل تمایل شهروندان تهرانی به معماری و نمای کلاسیک (نئوکلاسیک) در دهه اخیر در تهران. کنفرانس ملی چالش‌های معاصر در معماری، منظر و شهرسازی. ۲۲ اردیبهشت، تهران: دبیرخانه دائمی کنفرانس.
- دانایی‌فرد، حسن، و اسلامی، آذر. (۱۳۹۰). ساخت نظریه بی‌تفاوتی سازمانی: کاربرد استراتژی پژوهشی نظریه داده‌بنیاد در عمل. تهران: انتشارات دانشگاه امام صادق (ع).
- دانایی‌فرد، حسن، و امامی، سید مجتبی. (۱۳۸۶). استراتژی‌های پژوهش کیفی: تأملی بر نظریه‌پردازی داده‌بنیاد. اندیشه مدیریت، ۲(۱)، ۶۹-۹۷.
- دریانی، مهدی. (۱۳۹۹). اصول طراحی نما. انتشارات اول و آخر.
- رضایی‌نور، جلال، شاه‌حسینی، محمدعلی، و خسروی، سروش. (۱۳۹۳). ارائه مدل مفهومی براساس عوامل موثر بر پیاده‌سازی مدیریت دانش در گروه شرکت‌های همکاران سیستم. مدیریت توسعه فناوری، ۱(۴)، ۷۹-۱۰۴.
- رضایی، شمس‌الدین. (۱۳۹۶). طراحی مدل درآمدزایی باشگاه فوتبال ایران با رویکرد گرند تئوری. پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی، ۶(۳)، ۱۰۱-۱۱۶.
- سلیمی، سید مصطفی. (۱۳۹۳). پدیدارشناسی هویت نماهای شهری در تبیین شکل‌گیری نماهای سبک نئوکلاسیک در معماری معاصر ایران. اولین همایش ملی مهندسی عمران، شهرسازی و توسعه پایدار. ۱۵ بهمن. تهران: مرکز توسعه پایدار علم و صنعت فرزین.
- شیخی، شکوفه. (۱۳۹۷). بررسی ضرورت بازبینی، نظارت و اجرای هویت ایرانی‌اسلامی در نمای شهر معاصر (مطالعه موردی: بررسی تأثیر نما در ایجاد آشنایی سیمای شهری با ورود نماهای رومی ناهماهنگ با فرهنگ ایرانی و ارائه راهکارهایی در جهت ایجاد نماهای شهری با هویت ایرانی‌اسلامی). چهارمین کنفرانس بین‌المللی پژوهش در علوم و مهندسی و کنگره بین‌المللی عمران، معماری و شهرسازی در آسیا.
- علی‌اصغری، فریبرز، و علی‌اصغری، فریناز. (۱۴۰۰). طراحی و اجرای نمای بیرونی برای منازل، مراکز تجاری، اداری و ویلاها. مؤسسه فرهنگی هنری دیباگران تهران.
- کاروان، فرهاد. (۱۳۹۲). رابطه بین نماهای شهری و تأثیر آن بر شکل‌گیری هویت شهری شهروندان. اولین همایش ملی جغرافیا، شهرسازی و توسعه پایدار. ۱۷ اسفند. تهران: انجمن محیط‌زیست کومش ودانشگاه صنعت هوایی و قطب برنامه‌ریزی و توسعه پایدار دانشگاه تهران.
- کاظمی، حسن، و دانایی‌فرد، سید حسین. (۱۳۹۰). پژوهش‌های تفسیری در سازمان: استراتژی‌های پدیدارشناسی و پدیدارنگاری. تهران: انتشارات دانشگاه امام صادق (ع).
- کریم‌زاده، وحید، و مسروری جنت، ندا. (۱۴۰۰). ورود نمای رومی به معماری ایران و رابطه آن با فرهنگ و هنر معماری ایرانی، بررسی معماری التقاطی و شکل‌گیری آن در ایران. هشتمین همایش ملی مطالعات و تحقیقات نوین در حوزه علوم جغرافیا، معماری و شهرسازی ایرانی. ۳۱ مرداد. تهران: مؤسسه آموزش عالی آل طه.
- معماری‌زاده، علی. (۱۳۹۶). تحلیل بهسازی فنی و فرهنگی نمای سنگی ساختمان‌ها (موسوم به نمای رومی). اولین همایش ملی معماری. ۱۵ بهمن. شیروان: مؤسسه رهجویان پایا شهر اترک.
- ملکی، شیوا، زاهدیابان، عادل، خالق خواه، علی، و تقوی، حسین. (۱۴۰۱). طراحی مدل پارادایمی مدرسه زندگی: براساس نظریه داده‌بنیاد. تدریس پژوهی، ۱۰(۳)، ۳۰۰-۳۳۰.
- Ahmadi, H., Heydari, H., Iman, M. T., & Ghafari Nasab, E. (2019). An analysis of methodology in sociological research in Iran. *Methodology of Humanities*, 25(101), 15–32. <https://doi.org/10.30471/mssh.2020.6220.1991> [In Persian]
- Ali Asghari, F., & Ali Asghari, F. (2021). *Design and implementation of exterior façades for residential homes, commercial centers, offices, and villas*. Tehran: Dibagaran Cultural and Artistic Institute. [In Persian]
- Behzadpour, M., & Tavakkol, M. (2021). Examining identity-forming elements of façades in confrontation with contemporary architecture: Case study of Qazvin City. *Shabak Journal*, 7(1, Issue 58), 59–68. Retrieved from SID [In Persian]
- Behzadpour, M., Abbasi, M., & Haqparast, F. (2021). Comparative study of Roman-style and brick façades in urban contexts. Retrieved from Civolica [In Persian]
- Bourdieu, P. (1984). *Distinction: A social critique of the judgement of taste*. Harvard University Press.
- Danaeefard, H., & Emami, S. M. (2007). Qualitative research strategies: A reflection on grounded theory building. *Strategic Management Thought*, 1(2), 69–97. <https://doi.org/10.30497/smt.2007.104> [In Persian]

- Danaeefard, H., & Eslami, A. (2011). *Constructing the theory of organizational indifference: Applying the grounded theory research strategy in practice*. Tehran: Imam Sadiq University Press. [In Persian]
- Daryani, M. (2020). *Principles of façade design*. Tehran: Aval & Akhar Publishing. [In Persian]
- Ebrahimi, A., & Yousefi Qajari, M. (2018). Reasons for the use of classical façades in Iranian buildings. Presented at the *2nd International Conference on Modern Research in Civil Engineering, Architecture, Urban Management, and Environment*, Karaj. [In Persian]
- Haghgouyan, Z., Zarei Matin, H., Jondaghi, G., & Rahmati, M. H. (2015). Understanding the process of joy formation using grounded theory. *Organizational Behavior Studies*, 4(2, Issue 13), 119–141. [In Persian]
- Hall, S. (1997). *Representation: Cultural representations and signifying practices*. Sage Publications.
- Hoghooghi Nia, N. (2016). Reasons for Tehran citizens' inclination toward classical and neoclassical architecture and façades in the past decade. Presented at the *National Conference on Contemporary Challenges in Architecture, Landscape, and Urban Planning*, Tehran, Iran. Retrieved from Civilica [In Persian]
- Jalili, T., Kaboli, A., & Zeyrek, H. (2015). From Roman architecture to Iranian Roman-style façades. Presented at the *International Conference on New Research Achievements in Civil Engineering, Architecture, and Urban Planning*, Tehran, Iran. Retrieved from Civilica [In Persian]
- Karimzadeh, V., & Masroori Janat, N. (2021). The introduction of Roman-style façades into Iranian architecture and their relationship with Iranian culture and architectural art: A study of eclectic architecture and its formation in Iran. Presented at the *8th National Conference on New Research in Geography, Architecture, and Urban Planning Sciences of Iran*, Tehran, Iran. Retrieved from Civilica [In Persian]
- Karvan, F. (2013). The relationship between urban façades and their impact on the formation of citizens' urban identity. Presented at the *1st National Conference on Geography, Urban Planning, and Sustainable Development*, Tehran, Iran. Retrieved from Civilica [In Persian]
- Kazemi, H., & Danaeefard, S. (2011). *Interpretive research in organizations: Phenomenological and ethnographic strategies*. Tehran: Imam Sadiq University Press. [In Persian]
- Lefebvre, H. (1991). *The production of space* (D. Nicholson-Smith, Trans.). Blackwell.
- Maleki, S., Zahed Babolan, A., Khaleghkhah, A., & Taghavi, H. (2022). Designing a paradigmatic model of the school of life: Based on grounded theory. *Teaching Research*, 10(3), 300–330. [In Persian]
- Memarizadeh, A. (2017). Technical and cultural improvement analysis of stone façades in buildings (known as Roman-style façades). Presented at the *1st National Architecture Conference*, Shirvan, Iran. Retrieved from Civilica [In Persian]
- Rezaei, S. (2017). Designing a revenue generation model for Iranian football clubs: A grounded theory approach. *Applied Research in Sport Management Quarterly*, 6(3), 101–116. [In Persian]
- Rezaei Noor, J., Shah Hosseini, M. A., & Khosravi, S. (2014). A conceptual model based on factors influencing the implementation of knowledge management systems in Hamkaran System Group companies. *Technology Development Management*, 2(1), 79–104. <https://doi.org/10.22104/jtdm.2015.108> [In Persian]
- Salimi, S. M. (2014). Phenomenology of urban façade identity in explaining the formation of neoclassical-style façades in contemporary Iranian architecture. Presented at the *National Conference on Civil Engineering, Urban Planning, and Sustainable Development*, Tehran, Iran. Retrieved from Civilica [In Persian]
- Sheikhi, S. (2019). Examining the necessity of revising, monitoring, and implementing Iranian-Islamic identity in contemporary urban façades. Presented at the *4th International Conference on Research in Science and Engineering*, Tehran, Iran. Retrieved from Civilica [In Persian]

